

მასწავლებელი

დირექტორის
სტანდარტი

საერთაშორისო
საგანმანათლებლო
პროექტები

განათლება და
ტოლერანტობა

საერთაშორისო
განათლება და ჯანდაცვის
საინიციატივა

განათლების
პროექტების
განხორციელების
პროექტი
საინიციატივა

N6, 2010

მასწავლებელი ^{ჟურნალი}

ახსნადებს კონკურსს მასწავლებლისა და მოსწავლის ერთობლივ პროექტზე

„სკოლა ჩემი სახლი“

ჩაერთეთ კონკურსში!

გაბვიზიარეთ თქვენი გამოცდილება!

გამოგვიგზავნეთ პროექტის გეგმა

საუკეთესო პროექტის ავტორები საჩუქრად მიიღებენ ჟურნალ „მასწავლებლის“ ერთწლიან ხელმოწერას და მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის გამოცემების სრულ კომპლექტს!

კონკურსის დასკვნით ეტაპზე სამი საუკეთესო პროექტი გამოვლინდება. პროექტის გეგმები ჟურნალ „მასწავლებლის“ მომდევნო ნომრებში დაიბეჭდება!

საკონკურსო მასალა მოგვანოდეთ ქვემოთ მითითებულ მისამართზე
ან გამოგზავნეთ ელ.ფოსტის საშუალებით:

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრი
თბილისი 0102, დიმიტრი უზნაძის 52, ტელ: (+995 32) 95 13 95, ფაქსი: (+995 32) 95 58 36
ელ. ფოსტით: info@tpdc.ge

www.tpdc.ge

რედაქტორისგან

მასწავლებლებს ორი ახალი წელი გვაქვს: როცა სასწავლო წელს ვიწყებთ და როცა ნამდვილი ახალი წელი დგება.

ჟურნალი „მასწავლებელი“ არსებობის კიდევ ერთ ახალ წელს დაითვლის 2011 წლიდან.

ჩვენ ისევ გვინდა, მკითხველისთვის საჭირო და მნიშვნელოვანი ვიყოთ. განათლება ისეთი სფეროა, სადაც ყოველ საათში რაღაც საინტერესო ხდება. ვცდილობთ, ყურადღების მიღმა არ დაგვრჩეს ის, რაც

მასწავლებლისთვის ყველაზე აუცილებელია.

მასწავლებლის პროფესიული განვითარების ეროვნულ ცენტრთან ერთად, რომელიც მრავალ საინტერესო და მნიშვნელოვან პროექტს ახორციელებს, ვცდილობთ, ჩვენი წვლილი შევიტანოთ მასწავლებლისთვის შესაბამისი პირობების შექმნაში. ეს აუცილებელია, რათა მან ისეთი მოსწავლეები აღზარდოს, რომლებსაც შეეძლება სახელმწიფო და სხვა ენებზე კომუნიკაცია, არ გაუჭირდებათ ცხოვრება დემოკრატიულ საზოგადოებაში, ექნებათ ნაყოფიერი ურთიერთობა სოციალურ და ინფორმაციულ გარემოსთან. მათმა აღზრდილებმა გადაწყვეტილებების გონივრულად და დამოუკიდებლად მიღება უნდა შეძლონ. ისინი ტოლერანტი, კანონმორჩილი, თვითკრიტიკული და შემოქმედებითი მოქალაქეები უნდა იყვნენ, რომლებიც ქვეყნის პრიორიტეტების განსაზღვრას, სამშობლოს საკეთილდღეოდ მოღვაწეობას, საკუთარი შესაძლებლობების მუდმივად განვითარებას შეძლებენ.

მასწავლებლები ყოველდღიურად უნდა ვსწავლობდეთ და ვასწავლიდეთ, უწყვეტად ვზრუნავდეთ ჩვენს პროფესიულ განვითარებაზე.

ჟურნალი „მასწავლებელი“ ისევ გაგაცნობთ განათლების სფეროში მიმდინარე ცვლილებებსა და იმ ინოვაციურ მიდგომებს, რომლებიც განათლების სისტემის მართვას აიოლებს, ასევე, სწავლების მეთოდებს, განვითარებისა და სწავლის თეორიებს, სწავლების ეფექტურ გზებს და სხვა საკითხებს, რაც მასწავლებლის პროფესიულ განვითარებას ხელს შეუწყობს. ისევ ვიტოვებთ სურვილს და იმედს, რომ თქვენთან ვითანამშრომლებთ.

ნატო ინგოროყვა
მთავარი რედაქტორი

ჩვენი მიზანია მასწავლებლის პროფესიული ზრდის ხელშეწყობა ინფორმირების, დისკუსიის ნახალისებისა და გამოცდილების გაზიარების გზით. ჟურნალი ხელს უწყობს მასწავლებლის პროფესიის პოპულარიზაციას.

მასწავლებელი

№6(12), 2010

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის გამოცემა

პროფესიული ჟურნალი „მასწავლებელი“ გამოდის ორ თვეში ერთხელ

ჟურნალი „მასწავლებელი“ საქართველოს ყველა სკოლაში უფასოდ რიგდება და ხელმისაწვდომია თითოეული მასწავლებლისთვის! მოიკითხეთ ჟურნალი თქვენს სკოლაში.

რედაქციისთვის:

გია გამყლაშვილი, ნინო რევიშვილი, თეა კვინიტრაძე, ნათია ნაცვლიშვილი, ეკა ჯეღაძე

მთავარი რედაქტორი:

ნატო ინგოროყვა

რედაქტორი: ირაკლი კახაბაძე

სტილისტი: ირმა ტაყაიძე

დიზაინი: ბაიკა დანელია

ფოტო: ბაქა ბაქიაშვილი

ფოტო გარეკანზე: ირმა ჟურაბაძე

მხატვარი: მამუკა ტყეშელაშვილი

კორექტორი: მანა მენაბდე

ჟურნალის ტიპი:

ბაქა ჩაქურიშვილი, ირმა კახურაშვილი, თამარ კაციტაძე, მანა რაზმაძე, თამარ შველიძე

ჟურნალში გამოქვეყნებულ პუბლიკაციებში გამოთქმული ზოგიერთი მოსაზრება, შესაძლოა, არ ემთხვეოდეს მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის და „მასწავლებლის“ რედაქციის შეხედულებებს. ცალკეულ სტატიაში დასახელებული ფაქტების უტყუარობაზე პასუხისმგებელია სტატიის ავტორი.

საკონტაქტო ინფორმაცია:

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრი
მისამართი: თბილისი, 0102
დიმიტრი უზნაძის 52
ტელ: (+995 32) 95 13 95
ფაქსი: (+995 32) 95 58 36
ელ. ფოსტა: info@tpdc.ge

www.tpdc.ge

ISSN 1987-6149

UDC 371.1
8-374

გამოიწერეთ პროფესიული ჟურნალი

მასწავლებელი

ღარაკათ:

„ელვა-სერვისი“: 38 26 73, 28 26 74

ექსპერტი

4 ანა ჯანელიძე კითხვის მნიშვნელობა

ნიგნის და ზოგადად, კითხვის მიმართ ადამიანის დამოკიდებულება ხშირად განპირობებულია იმით, თუ რამდენად ინტენსიურად და რა სიტუაციებში ჰქონდა ბავშვს, სკოლამდელ ასაკში, ნაბეჭდ მასალებთან შეხება (მაგალითად, რამდენად ხშირად უკითხავდნენ ნიგნებს, ან რამდენად უკავშირდებოდა ნიგნის კითხვა სხვა სასიამოვნო პროცესებს).

8 მერაბ ლაბაძე თანამშრომლობითი საგანმანათლებლო ინტერნეტ-პროექტები

საგანმანათლებლო პროცესში პროექტების გამოყენება თანდათან მკვიდრდება სამასწავლებლო პრაქტიკაში. საგანმანათლებლო პროექტი შეიძლება განვმარტოთ, როგორც გარკვეული მიზნით განხორციელებული საკლასო ან გუნდური აქტივობების ერთობლიობა, რომელიც ხელს უწყობს ერთი ან რამდენიმე სასწავლო ამოცანის შესრულებას.

11 თაო ნაფარიძე კლასგარეშე პროგრამები გაკვეთილების შემდეგ

კლასგარეშე პროგრამები გაკვეთილების შემდეგ ბავშვების დროის უსაფრთხოდ, ორგანიზებულად და ნაყოფიერად გატარებას უზრუნველყოფს, მათ ენერგიას პოზიტიური მიმართულებით წარმართავს, გარდა ამისა, სპეციფიკური ინტერესების დაკმაყოფილებასა და განსაკუთრებული ტალანტის გამოვლენასაც უწყობს ხელს.

15 ბაია ახალაია მოკლავთან გუგულის ინოვაციური ფორმა

შეუძლებელია აღზრდის პრობლემების ოჯახში და აღზრდის პრობლემების სკოლაში ცალ-ცალკე განხილვა და გადაწყვეტა, რადგან ორივე ვარიანტში ერთ პიროვნებასთან გვაქვს საქმე და პრობლემის გამომწვევი მიზეზიც ერთია.

35 მაია უთუგაიძე ფოტოთვის გამოფენაში სიზუსტე 12-14 წლის მოზარდებში

ადრე სკოლის მთავარი ამოცანა მხოლოდ სწავლება, ანუ ცოდნის გადაცემა და დისციპლინის მოყვარული მოზარდის აღზრდა იყო. დღეს ბავშვის პიროვნების სრულყოფილი განვითარების უპირატესობას აღიარებენ. ამიტომ ყურადღება მიმართულია არა მხოლოდ აკადემიურ მოსწრებასა და ყოფაქცევაზე, არამედ ბავშვის განცდებზე, ფიზიკურ, ფსიქიკურ ჯანმრთელობაზე.

მრგვალი მაგიდა

19 ირმა კახურაშვილი მოღვაწეობა საგანმანათლებლო პროგრამებში

როგორ ვისწავლოთ მულტიკულტურულ გარემოში ცხოვრება და როგორ ავამაღლოთ ტოლერანტობა ისტორიის სწავლების გზით? შესაძლებელია თუ არა, რომ მასწავლებლები იმ სიძნელეებს გაუმკლავდნენ, რომლებიც ისტორიის სწავლების დროს წარმოიქმნება და საერთოდ, როგორ უნდა ინერგოდეს თანამედროვე ისტორია ისეთ მულტირელიგიურ გარემოში, როგორიც საქართველოშია?

განათლების ისტორია

38 გიორგი ალიბაგაშვილი აპირუსიდან ქალაქამდე

დღევანდელი მოთხოვნა – მოსწავლემ არა მხოლოდ ცოდნა შეიძინოს, არამედ მისი გამოყენება პრაქტიკაშიც შეძლოს, უპირველეს ყოვლისა, მოზარდის მიერ საკუთარი თავის შეცნობას გულისხმობს. ნებისმიერი ასაკის ადამიანს უნდა ახსოვდეს, რომ ის არა მხოლოდ ერთი კერძო პირია, განუმეორებელი სულიერად და ფიზიკურად, არამედ თავისი ერის შვილიცაა და, ამასთანავე, მთლიანად კაცობრიობის წევრიც.

გამოცდილება

23 ნინო რევიშვილი, პაატა პაპავა პროფესიონალი მასწავლებელი განათლების სიძლიერა

ეს ჩემი მესამე ვიზიტია საქართველოში და სიხარულით აღვნიშნავ, რომ ყოველი წინამორბედი ვიზიტის შემდეგ ვამჩნევ: ქართველი მასწავლებლები უფრო და უფრო მოტივირებულები არიან. მათ სურთ, გაეცნონ ახალ მიდგომებსა და სტრატეგიებს, ისწავლონ და გაიგონ, რისი გაკეთება შეიძლება ამ მიმართულებით. საქართველოს განათლების სისტემის ყველაზე დიდი სიძლიერე სწორედ ასეთი მონდომებული მასწავლებლებია – ამბობს ალან კროუფორდი.

პესტალოცი

32 აზა მდინარაძე, ზაქარია ქარსაულიძე საქართველო და პროგრამა „პესტალოცი“

საქართველო პროგრამა „პესტალოცი“ 2009 წლიდან ჩაერთო. 2009-2010 წლის განმავლობაში „პესტალოცის“ პროგრამის ფარგლებში ორგანიზებულ სხვადასხვა სემინარსა და სამუშაო შეხვედრაში მონაწილეობა მიიღო 27-მა ქართველმა პედაგოგმა, პედაგოგთა ტრენინგმა და განათლების ექსპერტმა საქართველოს სხვადასხვა რეგიონიდან.

41

რესურსი

ბელა ჩაქურიშვილი

„არქეოლოგოვანა“ - საინტერესო გაკვეთილი და სასწავლო რესურსი

საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნულმა სააგენტომ მიმდინარე სასწავლო წელს სკოლებს საგანმანათლებლო პროგრამა შესთავაზა, რომელიც პრაქტიკულ, არქეოლოგიურ აქტივობას გულისხმობს.

პრობლემა

თათია პაჭკორია

43

სწავლის უნარის დარღვევა

არ არის ცნობილი წამალი ან საშუალება, რომელიც სწავლის უნარის დარღვევას კურნავს, თუმცა მისი შემსუბუქება შესაძლებელია მართებული სასწავლო სტრატეგიების, სასწავლო მასალის წარდგენის ან სასწავლო აქტივობების განხორციელების სხვადასხვა გზისა და ხერხის გამოყენებით.

რესურსი

თამუნა კაციტაძე

45

გაცოცხლებული ქართული თეატრის. ჰინოს. მუსიკისა და ქორეოგრაფიის მუზეუმი

ჩვენი სურვილია, ნებისმიერ დამთვალიერებელს, განსაკუთრებით, ახალგაზრდობას მიუწვდებოდეს ხელი ამ სიმდიდრეზე. წარსულის ფასეულობები, რომლებზეც მომავალი თაობა უნდა აღიზარდოს, მათ მხოლოდ და მხოლოდ მუზეუმში შეიძლება ნახონ. სწორედ მუზეუმია არა უბრალოდ ნივთების, არამედ ტრადიციებისა და ფასეულობების შემნახველი და გადამრჩენი ადგილი

ერთი სკოლის ისტორია

47

ბელა ჩაქურიშვილი

უკრაინული სკოლა თბილისში

„ყველას საქართველოს სიყვარული გვავრთიანებს. ჩვენი ამოცანაა, ამ ქვეყანას სრულფასოვანი მოქალაქეები გავეზარდოთ“, – ამბობს თბილისის 41-ე უკრაინული საჯარო სკოლის დირექტორი ანა მატვეევა. სკოლა უკრაინის პირველი პრეზიდენტის, მიხეილ გრუშევსკის სახელს ატარებს, რომელმაც მე-19 საუკუნის ბოლოს განათლება თბილისის პირველ კლასიკურ გიმნაზიაში მიიღო.

რეგიონი

თამარ შველიძე

50

მოსწავლეები წიგნებს უნდა დაუბრუნონ

სკოლაში სტუმრობისას პირველად სკოლის ბიბლიოთეკა დავათვალიერეთ – ნაჩუქარი წიგნების უმრავლესობა მოსწავლეებს გაეტანათ. ბიბლიოთეკის შესასვლელშივე დეკურსელის ციტატა შევნიშნეთ: „წიგნი არის ჭურჭელი, რომელიც ჩვენ გვავსებს, მაგრამ თვითონ არ იცლება“. როგორც ბავშვებმა აღნიშნეს, მას შემდეგ, რაც ახალ წიგნებს ეზიარნენ, მიხვდნენ, რომ ეს „სავსე ჭურჭელი“ მათ ოჯახებში მნიშვნელოვანი ნივთია.

კლასი

პრაქტიკული დანართი მასწავლებლებისათვის

სკოლის დირექტორის სტანდარტი

25-28

მოსაზრება

მარი გირკაძე

54

შემოქმედებითი აზროვნება მოსწავლეებში

საგანმანათლებლო სისტემა განსაკუთრებულ როლს ასრულებს კრეატიულობის განვითარებაში. მოსწავლე არ არის ცარიელი ჭურჭელი, რომელიც ცოდნით უნდა გაივსოს. მასწავლებელმა უნდა გაითვალისწინოს, რომ პრობლემებზე ფოკუსირება სტიმულს აძლევს მოსწავლის ბუნებრივ ცნობისმოყვარეობას და მას შემოქმედებითი აზროვნებისთვის განაწყობს.

პროფესია მასწავლებელი

მაია რაზმაძე

52

სარბიფიკაბი შაჰალასი ქულებით - ნინო ქავშიშვილი

სასკოლო რეფორმების მიზნები იმდენად დადებითია, რომ არა მგონია, მათ ვინმე ეწინააღმდეგებოდეს. მათი განხორციელების გზებს რაც შეეხება, საჭიროა აზრთა მუდმივი გაცვლა-გამოცვლა, დაზუსტება. ბევრი კოლეგისგან მომისმენია და მეც არაერთხელ მიფიქრია, რომ პრაქტიკოსი მასწავლებლის აზრი მეტად არის გასათვალისწინებელი.

„პესტალოცი“

ირმა კახურაშვილი

29

პროფესიული განვითარების სქემა - სარბიფიციური მასწავლებლის კონსტიტუცია

სახელმწიფომ უკვე აამუშავა მასწავლებლის პროფესიის რეგულირების პირველი მექანიზმი – სერტიფიცირება. სერტიფიცირებული მასწავლებლის შემდგომი საქმიანობა სპეციალურ სქემაშია ასახული, რომელზე მუშაობაც მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნულმა ცენტრმა სამი წლის წინ დაიწყო. დოკუმენტმა საბოლოო სახე ახლახან მიიღო და ნოემბრის ბოლოს პროგრამა „პესტალოცის“ ფარგლებში ჩატარებული მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების საერთაშორისო სემინარის ერთ-ერთ ძირითად თემადაც იქცა.

რესურსი

მაია რაზმაძე

56

„მასწავლებელი“ ყველასათვის

ganatleba.ge – ეს იმ საიტის მისამართია, რომელსაც ხშირად სტუმრობენ როგორც ქართული, ისე საქართველოში არსებული აზერბაიჯანული და სომხური სკოლების მასწავლებლები.

ანა ჯანელიძე

ის მოსწავლეები, რომლებიც თავიდანვე სწრაფად და ეფექტურად სწავლობენ კითხვას, მომდევნო წლებში უფრო მეტს კითხულობენ. გარდა ამისა, ხშირმა კითხვამ შესაძლოა, შედარებით დაბალი კოგნიტური შესაძლებლობების კომპენსირებაც მოახდინოს ბავშვის ლექსიკისა და ზოგადი ცოდნის განვითარების გზით.

კითხვის მნიშვნელობა

კითხვის მნიშვნელობა მხოლოდ მოცემული ტექსტის გააზრებით არ შემოიფარგლება. კითხვა, განსაკუთრებით ადრეულ ასაკში, დიდ ზეგავლენას ახდენს სხვადასხვა კოგნიტური უნარის განვითარებაზე. აღნიშნული ზეგავლენის ხარისხი დამოკიდებულია კითხვის მოცულობაზე, ანუ იმაზე, თუ რამდენად ბევრს კითხულობს ბავშვი.

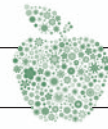
მასწავლებელმა კარგად იცის, რომ ბავშვები ერთმანეთისგან განსხვავდებიან კითხვის უნარის ფლობის მიხედვით. მკვლევარები ხაზს უსვამენ ბეჭდურ მედიასთან ურთიერთობის მნიშვნელობას ადრეულ ასაკში. წიგნის და ზოგადად, კითხვის მიმართ ადამიანის დამოკიდებულება ხშირად განპირობებულია იმით, თუ რამდენად ინტენსიურად და რა სიტუაციებში ჰქონდა ბავშვს, სკოლამდელ ასაკში, ნაბეჭდ მასალებთან შეხება (მაგალითად, რამდენად ხშირად უკითხავდნენ წიგნებს, ან რამდენად უკავშირდებოდა წიგნის კითხვა სხვა სასიამოვნო პროცესებს). კითხვის უნარის დაუფლების პროცესში მნიშვნელოვანია მიბაძვის ფაქტორი: ბავშვის გარშემო მკითხველების არსებობა ხშირად აისახება კითხვის მიმართ მის დამოკიდებულებაზე მომდევნო წლებში.

კითხვის უნარის განვითარების შეფერხების მიზეზი, რიგ შემთხვევებში, არასაკმარისი და არასათანადო სწავლებაა. აქედან გამომდინარე, განათლების მიღების საწყის ეტაპზე მასწავლებლის როლი ძალიან მნიშვნელოვანია,

განსაკუთრებით სპეციალური საჭიროებების მქონე ბავშვებთან მიმართებაში.

ბავშვებს კითხვას იმისთვის ვასწავლით, რომ მათ ცოდნის მიღება შეძლონ. საწყის ეტაპზე კითხვა ბავშვის მხრიდან დიდ ძალისხმევას მოითხოვს, ნელ-ნელა კი ის ავტომატურ პროცესად ყალიბდება. ადრეულ ასაკში კითხვის უნარის განვითარების შეფერხება და სიტყვის აღქმისა და გაშიფვრის სირთულე ბავშვს კითხვის მიმართ უარყოფით დამოკიდებულებას უჩენს, რის გამოც კითხვის ავტომატიზაციის პროცესი ფერხდება.

განათლების სპეციალისტები თანხმდებიან, რომ ბავშვის ლექსიკის ძირითადი ნაწილის განვითარება სწავლების პროცესში არ ხდება. ბევრი მკვლევარი დარწმუნებულია, რომ სწორედ კითხვა და არა ზეპირი მეტყველება ახდენს ზეგავლენას ლექსიკურ სიმდიდრეზე. ერთ-ერთი კვლევის ფარგლებში მეცნიერებმა სხვადასხვა ტექსტის ლექსიკური სიმდიდრე გააანალიზეს. ეს მახასიათებელი იმის მიხედვით

განისაზღვრა, თუ რამდენად იშვიათი სიტყვები იყო მოცემული თითოეულ ტექსტში. სიტყვის „იშვიათობა“ ინგლისური სიტყვების სტანდარტული სიხშირეების მიხედვით დადგინდა. მაგალითად, ხშირად გამოყენების თვალსაზრისით, სიაში პირველ ადგილზეა სიტყვა „the“ (არტიკლი ინგლისურ ენაში), მე-100 ადგილზე არის სიტყვა „ცოდნა“, მე-16000 ადგილზე კი – სიტყვა „გამაძლიერებელი“. მკვლევარებმა ტექსტის ლექსიკური სიმდიდრე ზემოაღნიშნულ სიაში მისი სიტყვების ადგილმდებარეობის საშუალო მაჩვენებლის საფუძველზე შეაფასეს. ანალიზის შედეგების განხილვისას ცხადი გახდა, რომ ზეპირი მეტყველება (სატელევიზიო გადაცემები, ზრდასრულთა საუბარი) ბევრად უფრო ღარიბია ლექსიკური თვალსაზრისით, ვიდრე ნაბეჭდი ტექსტები (ჟურნალ-გაზეთების სტატიები, ზრდასრულთა და საბავშვო წიგნები, სამეცნიერო სტატიები და ა.შ.). აღსანიშნავია, რომ საბავშვო წიგნებშიც კი უფრო იშვიათი სიტყვები გვხვდება, ვიდრე ზეპირ მეტყველებაში (პოპულარული სატელევიზიო გადაცემები, საბავშვო გადაცემები და ა.შ.).

სხვადასხვა ტექსტს შორის განსხვავება, იშვიათი სიტყვების გამოყენების კუთხით, სავარაუდოდ, ზეგავლენას ახდენს ბავშვის ლექსიკის განვითარებაზე. თუ ძირითადი ლექსიკური მარაგის შევსება ფორმალური სწავლების პროცესის მიღმა ხდება, მაშინ ახალი სიტყვების სწავლის საშუალებად ზეპირი მეტყველება და წერილობითი ტექსტები რჩება. ვინაიდან იშვიათი სიტყვები უფრო ხშირად წერილობით ტექსტებშია გამოყენებული, კითხვა ბავშვს მათი ათვისების მეტ შესაძლებლობას აძლევს. ამ შემთხვევაში, იშვიათ სიტყვად ითვლება ყველა ის სიტყვა, რომელთა ადგილი ინგლისური სიტყვების სტანდარტულ სიხშირეთა ჩამონათვალში 10 000-ზე ზემოთ არის; ანუ ეს ის სიტყვებია, რომლებიც მე-4-მე-6 კლასელის ლექსიკური მარაგის მიღმაა. პოპულარული ჟურნალიც კი, სატელევიზიო გადაცემასა და ზრდასრულთა საუბართან შედარებით, სამჯერ მეტ „იშვიათ“ სიტყვას იყენებს. თუმცა, ზოგიერთი მკვლევარის აზრით, ამ კუთხით,

ბეჭდური ტექსტის მნიშვნელობა გაზვიადებულია და მათში გამოყენებული „იშვიათი“ სიტყვები აკადემიური, ან კონკრეტული სფეროსთვის დამახასიათებელი ტერმინებია, ან ისეთ სიტყვებია, რომლებსაც რეალური ფუნქციური დანიშნულება არა აქვთ. აღნიშნული არგუმენტის მცდარობას ადვილად შევამჩნევთ, თუ „იშვიათ“ სიტყვებს დავაკვირდებით. მათ კატეგორიაში ხვდება: „მონაწილეობა“, „ფუფუნება“, „გამოწვევა“, „მანევრი“, „გათანაბრება“, „უსასრულო“ და ა.შ. ეს ის სიტყვებია, რომელთა ცოდნაც საჭიროა იმისათვის, რომ ჩვენს გარშემო არსებული ფიზიკური და სოციალური სამყაროს აღქმა და კრიტიკული შეფასება მოვახდინოთ. „ადამიანი, რომელიც ცხადად ვერ ხედავს განსხვავებას განზრახვის გამოხატვასა და დაპირებას, შეცდომასა და გაუგებრობას, მცდარი შეხედულების ქონასა და ტყუილს შორის, უნდა ერიდოს იურისტიკის ან თუნდაც თეოლოგიის კარიერას“, –

აღნიშნავს წიგნიერების სფეროს მკვლევარი დ. ოლსონი.

ერთ-ერთი კვლევის ფარგლებში, რამდენიმე მკვლევარმა (ანდერსონი, უილსონი და ფილდინგი) მე-5 კლასის მოსწავლეთა მიერ, რამდენიმე თვის მანძილზე, კლასგარეშე მასალების ყოველდღიური კითხვის ხანგრძლივობა გააანალიზა. ანალიზის შედეგები განსაცვიფრებელია: კითხვის მოყვარული ბავშვები, რომლებიც, კითხვის ხანგრძლივობის თვალსაზრისით, ზედა 10%-ს შეადგენენ, წელიწადში, საშუალოდ, 200-ჯერ მეტ სიტყვას კითხულობენ, ვიდრე ისინი, რომლებიც კითხვას ყველაზე ნაკლებდროს უთმობენ (ქვედა 10%). მეცნიერები ვარაუდობენ, რომ სწორედ ბავშვებს შორის კითხვაზე დახარჯულ დროში ასეთი დიდი განსხვავება და ბეჭდური ტექსტის ლექსიკური სიმდიდრე იწვევს მათ შორის, ლექსიკის ფლობის

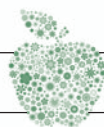
თვალსაზრისით, მნიშვნელოვან განსხვავებას.

მიუხედავად აღნიშნული დასკვნისა, რთულია ამ ფაქტორის როლის საბოლოოდ განსაზღვრა. მკვლევარები ქანიგემი და სტანოვიჩი შეეცადნენ, გამოეკვლიათ და შეეფასებინათ კლასგარეშე კითხვის მოცულობის უნიკალური როლი კითხვის უნარის, ვერბალური ინტელექტისა და ზოგადი ცოდნის განვითარებაში მე-3-მე-5 კლასების მოსწავლეებს შორის. მკვლევარები უშვებდნენ, რომ იმ ბავშვებს, რომლებიც ბევრს კითხულობენ, ტექსტის გაგების უკეთესი უნარი აქვთ, რაც თავისთავად ხელს უწყობს ლექსიკის განვითარებას. ამ შემთხვევაში კი, რთულია, ცალკე გამოიყოს მხოლოდ კითხვის მოცულობის ეფექტი. სხვადასხვა კვლევისა და სტატისტიკური მეთოდის გამოყენების შედეგად, მკვლევარები იმ დასკვნამდე მივიდნენ, რომ ნებისმიერ შემთხვევაში, კითხვის მოცულობა მნიშვნელოვან ზეგავლენას ახდენს ბავშვების ლექსიკურ მარაგსა და ზოგად ცოდნაზე. ტექსტის გაგების ერთნაირად სუსტი უნარისა და ერთნაირად სუსტი ზოგადი უნარების მქონე ბავშვებს შორის განსხვავება, ლექსიკური მარაგისა და ზოგადი ცოდნის თვალსაზრისით, მნიშვნელოვნად დამოკიდებულია იმაზე, თუ რამდენს კითხულობს ბავშვი. რაც უფრო მეტს კითხულობს ის, მით უფრო მდიდარია მისი ლექსიკა და ფართოა ზოგადი ცოდნა, მიუხედავად ისეთი შემაფერხებელი ფაქტორებისა, როგორიცაა: შედარებით დაბალი ინტელექტის კოეფიციენტი, სისუსტეები ზოგადი უნარებისა და ტექსტის გაგების უნარის კუთხით. ერთ-ერთი კვლევის შედეგებმა აჩვენა, რომ ზრდასრული ადამიანების ზოგადი

ცოდნა, მიუხედავად მათი ზოგადი უნარებისა, უფრო ფართო იყო აქტიური მკითხველების შემთხვევაში და უფრო ვიწრო – სატელევიზიო გადაცემის აქტიურ მაყურებელთა შორის. ამრიგად, ყველაზე მეტად ინფორმირებულია ის, ვინც ყველაზე მეტს კითხულობს და ყველაზე ნაკლებად უყურებს სატელევიზიო გადაცემებს.

როგორც აღვნიშნეთ, მრავალი კვლევა ადასტურებს, რომ კითხვის მოცულობა სხვადასხვა კოგნიტური უნარის განვითარებაზე ახდენს ზეგავლენას. საინტერესოა, რა ფაქტორები განაპირობებს ბავშვის აქტიურ მკითხველად ჩამოყალიბებას. მრავალწლიანი კვლევის შედეგებმა აჩვენა, რომ, ამ მხრივ, ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ფაქტორს კითხვის უნარის ადრეულ ასაკში დაუფლება წარმოადგენს. პირველ კლასში სიტყვის ცნობისა და ტექსტის გაგების უნარი მნიშვნელოვნად განაპირობებს ამავე ბავშვების მიერ მე-11 კლასში წაკითხული მასალის მოცულობას. საინტერესოა, რომ, ამ თვალსაზრისით, პირველკლასელთა ინტელექტის კოეფიციენტი ნაკლებად მნიშვნელოვანი ფაქტორი აღმოჩნდა. როგორც აღვნიშნული შედეგი მიანიშნებს, ის მოსწავლეები, რომლებიც თავიდანვე სწრაფად და ეფექტურად სწავლობენ კითხვას, მომდევნო წლებში უფრო მეტს კითხულობენ. გარდა ამისა, ხშირმა კითხვამ შესაძლოა, შედარებით დაბალი კოგნიტური შესაძლებლობების კომპენსირებაც მოახდინოს ბავშვის ლექსიკისა და ზოგადი ცოდნის განვითარების გზით.

თანამშრომლობითი საგანმანათლებლო ინტერნეტ-პროექტები

საგანმანათლებლო პროცესში პროექტების გამოყენება თანდათან მკვიდრდება სამასწავლებლო პრაქტიკაში. საგანმანათლებლო პროექტი შეიძლება განვმარტოთ, როგორც გარკვეული მიზნით განხორციელებული საკლასო ან გუნდური აქტივობების ერთობლიობა, რომელიც ხელს უწყობს ერთი ან რამდენიმე სასწავლო ამოცანის შესრულებას.

სასწავლო პროექტის ხანგრძლივობა, მონაწილეთა რაოდენობა და თემატიკა მრავალფეროვანია. მას ნებისმიერი პროექტის მახასიათებლები აღენიშნება: **გამოკვეთილი მიზანი, დროში განვრჩილი აქტივობები და ეტაპები, შედეგები, პასუხისმგებლობებისა და ამოცანების გადანაწილება პროექტში ჩართულ პირებს შორის და სხვ.** პროექტი კარგი საშუალებაა მოსწავლეთა მოტივაციის ასამაღლებლად, მათი უნარებისა და მიდრეკილებების წარმოსაჩენად.

ინტერნეტისა და ინფორმაციული ტექნოლოგიების განვითარებამ პროექტების გამოყენების არეალი მნიშვნელოვნად გააფართოვა. გაადვილდა საერთაშორისო პროექტების შესრულება. მათი წამოწყება შესაძლებელი გახდა როგორც საერთაშორისო ორგანიზაციების თუ სამთავრობო სტრუქტურების, ასევე საინიციატივო ჯგუფების, მასწავლებლებისა და უშუალოდ სასწავლო დაწესებულებების მიერ. პროექტი შეიძლება იყოს: თანამშრომლობითი, საერთაშორისო, თემატური, საგნობრივი, ინტერდისციპლინური, სასკოლო, თემური და სხვ. ისინი სირთულის დონითაც განსხვავდება. ინტერნეტის განვითარებასთან ერთად პროექტებიც უფრო დახვეწილი და მრავალფეროვანი ხდება.

ამჟამად ექსპერტები განასხვავებენ ინტერნეტ-პროექტების შემდეგ ტიპებს:

- **ინტერნეტ-მოკვლევა, ანუ ვებ-მოძიება:** ინტერნეტში არატრიალი და ძნელად მოპოვებადი სასწავლო მასალების ძებნა;
- **მიმონერითი პროექტები** – სხვადასხვა ხასიათის საგანმანათლებლო ინფორმაციის გაცვლა ელექტრონული ფოსტით ან სხვა საკომუნიკაციო საშუალებებით;
- **ვირტუალური მოგზაურობა:** რომელიმე ქვეყნის, ქალაქის თუ ისტორიულ-გეოგრაფიული ადგილის შესწავლა ინტერნეტის საშუალებით;
- **ე.წ. „მოსწავლეთა ფაბრიკები“, რომელთა ფარგლებშიც მოსწავლეები ქმნიან სასწავლო ელექტრონულ რესურსებს;**
- **კვლევითი პროექტები** გულისხმობს მონაცემთა მოგროვებას და დამუშავებას მათი სასწავლო ან სამეცნიერო მიზნით გამოყენებისათვის;
- **სიმულაციური და როლური თამაშები:** სასწავლო პროექტის ნაწილი;
- **„ჰკითხეთ ექსპერტს“** – ერთ ან რამდენიმე საინტერესო საკითხზე ექსპერტის მოსაზრების მიღება;
- **სასკოლო საპროექტო დღეები.**

მერაბ ლაბაძე

ინტერნეტისა და ინფორმაციული ტექნოლოგიების განვითარებამ პროექტების გამოყენების არეალი მნიშვნელოვნად გააფართოვა. გაადვილდა საერთაშორისო პროექტების შესრულება. მათი წამოწყება შესაძლებელი გახდა როგორც საერთაშორისო ორგანიზაციების თუ სამთავრობო სტრუქტურების, ასევე საინიციატივო ჯგუფების, მასწავლებლებისა და უშუალოდ სასწავლო დაწესებულებების მიერ.

სულ უფრო პოპულარული ხდება ვებ 2.0 ტექნოლოგიებით გამდიდრებული პროექტები, მაგალითად: გარკვეული თემის გარშემო ვიკიპედიის ტიპის თანამეგობრობის შექმნა; მობილური ტელეფონების გამოყენებით ურბანული სივრცის შესწავლა, ფოტო-ვიდეო გადაღება და მასალების გაზიარება-ანალიზი; დამალული განძის მოძიება GPS ხელსაწყოების მეშვეობით და სხვ.

ქართველ მასწავლებლებს სასწავლო პროექტის დაგეგმვისა და ორგანიზების საფუძვლების გაცნობა, ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო საშუალებების გამოყენებით, მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის ისტ ტრენინგ-კურსის მეშვეობითაც შეუძლიათ.

ამჯერად იმ საგანმანათლებლო პროექტებზე ვისაუბრებთ, რომლებიც უკვე დამკვიდრდა საერთაშორისო პრაქტიკაში და თანამშრომლობით ან საკონკურსო ხასიათს ატარებს. ზოგიერთ მათგანში მონაწილეობა საქართველოს სკოლებსა და დაინტერესებულ მასწავლებლებსაც შეუძლიათ.

ოფისიალური საპროექტო ქსელები და პროგრამები

ზოგიერთი პროექტი სპეციალურად იგეგმება სხვადასხვა ოფიციალური სტრუქტურისა თუ საერთაშორისო ორგანიზაციის მიერ. ევროკავშირის ქვეყნების სასკოლო ქსელი EUN (www.eun.org) ევროპის ქვეყნებში ისტ განათლების პოლიტიკის განმახორციელებელ სტრუქტურებს აერთიანებს. EUN ქსელი კვლევების, საგანმანათლებლო რესურსების შექმნის, სასწავლო პორტალებისა თუ პლატფორმების შემუშავების გარდა, ორგანიზებას უწევს საპროექტო ხასიათის აქტივობებსაც, რომელთაგან ყველაზე გავრცელებულია eTwinning პროექტები. პორტალზე (www.etwinning.net) რეგისტრაციის შემდეგ დაინტერესებული სკოლა, სულ ცოტა, ერთ პარტნიორს

მაინც ეძებს ევროპის რომელიმე ქვეყანაში და მასთან ერთად ახორციელებს პროექტს, რომლის მიმდინარეობასაც გამოყოფილ თანამშრომლობით სივრცეში ასახავს. პორტალზე განთავსებულია მეთოდური რეკომენდაციები, სანიმუშო პროექტების აღწერები და ის ინსტრუმენტები, რომელთა გამოყენებამ კარგი შედეგი მოიტანა. ამჟამად 3 ათასზე მეტი პროექტია აქტიური, 18 ათასი კი – დამთავრებული.

EUN ევროპული სასკოლო ქსელის ეგიდით იმართება ისტ სასწავლო რესურსებისა და ევროპულ სკოლებში განხორციელებული პროექტების ყოველწლიური კონკურსი. ის რამდენიმე კატეგორიაში ტარდება, რომლებსაც სხვადასხვა კერძო და სამთავრობო ორგანიზაცია აფინანსებს. საკონკურსო კატეგორიებია: საუკეთესო პროექტი ახალგაზრდობის ელ. უნარების გასაუმჯობესებლად, სოციალური ქსელების ინსტრუმენტებისა და მობილური მონყობილობების გამოყენება საგანმანათლებლო პროექტებში, საუკეთესო საერთაშორისო პროექტი. კონკურსში მონაწილეობა საქართველოს სკოლებსაც შეუძლიათ, თუმცა, პირობების თანახმად, საპროექტო აქტივობა რომელიმე ევროპულ ენაზე უნდა განხორციელდეს.

www.globalgateway.org – ეს არის პორტალი, რომელსაც ბრიტანეთის მთავრობა უჭერს მხარს. ის ხელს უწყობს მსოფლიოს ნებისმიერი ქვეყნის სკოლების თანამშრომლობას ბრიტანეთის სკოლებთან და ამდენად, ქართული სკოლებისთვისაც ხელმისაწვდომია. ბრიტანულ სკოლასთან პარტნიორული პროექტის

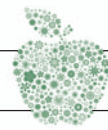
განხორციელებისათვის შესაძლებელია შეზღუდული დაფინანსების მოპოვებაც სხვადასხვა წყაროდან. ზოგიერთი მათგანი პორტალზეა მითითებული.

პროგრამა გლობუსს (იხ. www.globe.gov) მხარს აშუ მთავრობა უჭერს. ის კვლევითი ხასიათის პროექტების განხორციელებას გულისხმობს. პროექტების ფარგლებში, პროგრამაში მონაწილე სკოლების მოსწავლეები გარემოს შესახებ მონაცემებს აგროვებენ და სპეციალური სტანდარტული პროტოკოლების მეშვეობით მეცნიერულად ამუშავებენ. კვლევის სფეროებია: ატმოსფერო, ჰიდროლოგია, ნიადაგი, ბიოლოგია, ფენოლოგია. მიღებული შედეგები იმ რეალურ მეცნიერულ კვლევებში გამოიყენება, რომლებიც სხვადასხვა ადგილიდან მონაცემთა მიღებასა და ანალიზს ითხოვს.

საერთაშორისო საპროექტო ქსელები

საერთაშორისო ქსელები ხშირად მასწავლებელთა მონდომებასა და ენთუზიაზმზეა დაფუძნებული. ასეთი თანამშრომლობითი ინტერნეტ-სივრცის მაგალითია iEarn – საერთაშორისო განათლებისა და რესურსების ქსელი (იხ. www.iearn.org). ქსელის საერთო კოორდინაციას არასამთავრობო ორგანიზაცია ახდენს. მას კოორდინატორი ასზე მეტ ქვეყანაში ჰყავს, მათ შორის საქართველოშიც. აიერნი კარგად ჩამოყალიბებული და სტრუქტურირებული ქსელია, რომელიც დაინტერესებულ მასწავლებლებსა და მოსწავლეებს სთავაზობს 150 თემატურ

The screenshot shows the Global Gateway website interface. At the top, it says "globalgateway bringing an international dimension to education". Below this, there are tabs for different regions: GATEWAY FROM UK, GATEWAY FROM AFRICA, GATEWAY FROM ASIA, GATEWAY FROM EUROPE, GATEWAY FROM LATIN AMERICA, NORTH AMERICA AUSTRALASIA, and NEAR AND MIDDLE EAST. The main content area includes a "GETTING STARTED" section with a "REGISTER YOUR SCHOOL NOW" button, a "FIND UK SCHOOLS NOW" button, and a "HOW DOES IT WORK?" section explaining the process. There are also sections for "AFRICA", "ASIA", "EUROPE", "LATIN AMERICA", "N. AMERICA, AUS", and "MIDDLE EAST", each with a brief description and a "FIND SCHOOLS" button. A "FEEDBACK" section mentions Sarah Rapnouil-Dunn from Collège Saint Charles, Blois. An "INTERNATIONAL STRATEGY" section mentions the ISA in the UK and several countries. A "RECORD YEAR FOR GLOBAL GATEWAY" section states that 10,701 schools were actively involved during the past school year (total worldwide) and 1894 new registrations worldwide (outside Europe).

პროექტს, ატარებს სემინარებსა და ყოველწლიურ კონფერენციას.

აიერნის პროექტების შეჯერება ეროვნულ სასწავლო გეგმასთან სავსებით შესაძლებელია. კონკრეტული პროექტის არჩევისა და რეგისტრაციის შემდეგ მონაწილე გუნდი ინფორმაციასა და მასალებს გამოყოფილ ინტერნეტ-სივრცეში ათავსებს. აქვე, ფორუმზე შეიძლება ურთიერთობის დამყარება პროექტის კოორდინატორთან და ყველა იმ ჯგუფთან, რომელიც არჩეულ პროექტზე მუშაობს სხვადასხვა ქვეყანაში. შემოთავაზებული პროექტები პერიოდულად იცვლება. თემები კურიკულუმის საგნების შესაბამისია და განკუთვნილია სხვადასხვა ასაკობრივი ჯგუფისათვის, მაგალითად: „ეროვნული ტანსაცმელი“, „ჩემი სახელი“, „ჩემი ქალაქი და მე“, „იუნესკოს მსოფლიო მემკვიდრეობა“, „გაიცანით სხვები“,

ინფორმაციის ნახვა შეგიძლიათ აქ: <http://gearn.blogspot.com>

ევროპული სკოლების საპროექტო ასოციაცია ESP საკუთარ ქსელში არა მარტო ევროპული ქვეყნების მასწავლებლებს ერთიანებს: მასში მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნის მასწავლებლებიც არიან გაწევრიანებული. ეს ასოციაცია ისტ-ზე დაფუძნებული ინოვაციური განათლების მხარდაჭერას ისახავს მიზნად (www.espn.net.eu). ქსელში შემოთავაზებული პროექტები ინტერნეტით თანამშრომლობაზეა გათვლილი და ორ კონცეფციას გვთავაზობს: ტელეპროექტსა და ელექტრონულ ჟურნალს. ტელეპროექტის კონცეფცია გულისხმობს სხვადასხვა ქვეყნის მოსწავლეთა შორის დიალოგის წარმართვას რომელიმე საინტერესო თემაზე, მის აქტიურ შესწავლასა და შესაბამისი მასალების ურთიერთგაზიარებას ელექტრონული

უცხო ენების შესწავლაზეა ორიენტირებული. პროექტს აქვს პორტალი (www.espn.net.eu/image), სადაც პარტნიორის მოსაძიებლად, პროექტის დასაგეგმად და შესასრულებლად საჭირო ინფორმაციაა განთავსებული. პროექტის ძირითადი იდეაა მოსწავლეების მიერ უცხო ენაზე ინდივიდუალური წერილების მომზადება და ელექტრონული ფოსტით გადაგზავნა პარტნიორი კლასის მეწყვილე მოსწავლესთან, ასევე პარტნიორის მიერ მომზადებული წერილების მიღება და განხილვა. პორტალი მოსწავლეებს სთავაზობს 10 სტანდარტული წერილის მომზადებას, შემდეგ თემებზე: „გაცნობა“, „ჩემი სახლი“, „ჩემი სკოლა“, „ჩემი ჰობი“, „დეტალები“, „ჩემი დღიური“, „მართლა ვიცნობთ ერთმანეთს?“, „ჩემი მშობლიური ქალაქი და ჩემი რეგიონი“, „ჩემი ქვეყანა“, „გინევო ტურისტულ გიდობას“. თითოეულ წერილში პასუხი უნდა გაეცეს შესაბამის კითხვებს, რის დროსაც ენის ლექსიკისა და გრამატიკის ათვისება ხდება. მაგალითად, მშობლიური ქალაქისა თუ სოფლის წარდგენისას მოსწავლეებმა უნდა უპასუხოთ კითხვებს: რა ღირშესანიშნავი ადგილები აქვთ? რა არის ლამაზი და რა არ მოსწონთ? რას სთავაზობს ქალაქი მის მკვიდრებს? იცხოვრებდნენ თუ არა სხვა ქალაქში? რას ფიქრობენ სტუმრები მათ მშობლიურ ქალაქზე? როგორ წარმოუდგენით პარტნიორი სკოლის მშობლიური ქალაქი? და ა.შ. წერილების მომზადების პარალელურად რეკომენდებულია მშობლიურ ქალაქზე ფოტო და ვიდეო ინფორმაციის, ინტერნეტ-ბმულების მოგროვება და პარტნიორისთვის გადაგზავნა, ან ვებ-გვერდზე განთავსება. მოსწავლეები ასევე ეძებენ ინფორმაციას პარტნიორის ქალაქზე და ქმნიან საკუთარ რესურსს. ისინი ადარებენ თავის წარმოდგენებს თანატოლებისგან მიღებულ პასუხებს და თანდათან სხვის „სახეს“ (იმიჯს) ქმნიან. პროექტის მიმდინარეობისას მოსწავლეები უცხო ენის ლექსიკურ

Collaboration Centre

HELP LOGIN REGISTER

HOME PROJECTS PEOPLE GALLERY FORUMS

Select Language

PROJECTS

IEARN projects are designed and facilitated by educators and students worldwide, and result in a range of collaborative final "products." Below are four examples -- use the **search block** to the left to view all of the currently active IEARN projects!

Get to Know Others

An educational endeavor to give students the chance to learn about their own culture as well as other cultures.

We are Teenagers

This Project allows young people to learn about popular fascinations of their peers and choose possible new hobbies for themselves.

Six Common Objects, Six Billion Possibilities

We invite students around the world to make something interesting, artistic, or useful out of 6 ordinary objects which we specify.

Harmony 4 Humanity

The Dolls for Computers project encourages participants to embrace their own cultural traditions and the traditions of others.

For more information about getting started in IEARN projects [Click here](#)

We encourage all IEARN teachers and students to participate in existing projects before initiating a project of their own. If you are interested in submitting a new project, email projects@us.earn.org.

„მათემატიკის კავშირი ჩვენს ცხოვრებასთან“, „ადრეული ხალხების სიმბოლოები“, „ჩვენი მდინარეები – ჩვენი სამყარო“, „კალიგრაფიის ხელოვნება“ და სხვ.

მიუხედავად თემატური მრავალფეროვნებისა, ყველა პროექტს ერთი დევიზი აერთიანებს: როგორ გააუმჯობესებს ის ცხოვრების დონეს პლანეტაზე.

აიერნის ქსელი საქართველოშიც ფუნქციონირებს. მის შესახებ მეტი

ფოსტით, ან ვირტუალურ საგანმანათლებლო გარემოში. ელექტრონული ჟურნალი წარმოადგენს თანამშრომლობით ინტერნეტ-პლატფორმას, რომლის მეშვეობითაც სხვადასხვა პროექტი ხორციელდება.

თანამშრომლობითი პროექტის მაგალითები

„სხვისი სახე“ (The Image of the Other) ESP ქსელის ერთ-ერთი ყველაზე ცნობილი პროექტია, რომელიც

მარაგს საგრძნობლად იმდიდრებენ და გრამატიკასაც უკეთ ითვისებენ.

პორტალზე განთავსებულია დამხმარე მასალები მოსწავლეთათვის, რაც მათ წერილების მომზადებაში ეხმარება. აქვეა მასწავლებლის მეგზურიც, დეტალური ინსტრუქციებით, რაც პედაგოგებს პროექტის თითოეული ეტაპის წარმატებით წარმართვაში უწყობს ხელს.

თითოეულ შემთხვევაში ხდება პროექტის მოდიფიკაცია და თემების შერჩევა მასწავლებლის მიერ კლასის ინტერესებისა და ენობრივი კომპეტენციების გათვალისწინებით. პროექტის მიმდინარეობისას შესაძლებელია დამატებითი აქტივობების ჩატარებაც: პრეზენტაციების, ფოტო-კოლაჟების, ვიდეოფილმების მომზადება, სიმღერების ჩანერა, კითხვარების გაცვლა, ესეებისა და ტურისტული მეგზურების მომზადება და სხვ.

პროექტი საკმაოდ პოპულარულია. თხუთმეტი წლის მანძილზე მან ათასობით კლასი და მოსწავლე დააკავშირა ერთმანეთს.

ESP ქსელი კიდევ ერთ საინტერესო პროექტს „კულტურის ძებნას“ (CultureQuest) ახორციელებს. აშშ-ში წამოწყებული პროექტი განსხვავებული კულტურის შესახებ ინფორმაციის მოძიებას და შესაბამისი ვებ-გვერდის შექმნას ემსახურება. პროექტის ფარგლებში ხდება სხვა კულტურის ისეთი ასპექტების შესწავლა, როგორიცაა: რელიგია, რიტუალები, ცერემონიები, დასვენება, ჩაცმულობა, საკვები, კულინარია, მუსიკა, ხელოვნება, ცეკვა და თეატრი, ლიტერატურა, ყოველდღიური ცხოვრება, მუშაობა, სკოლა და განათლება. ვებ-გვერდების მომზადებისას მოსწავლეები ასაკის შესაბამისად ითვისებენ ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების ინსტრუმენტებს და ეუფლებიან გარკვეულ პროგრამებს. პროექტის ფარგლებში შექმნილი ვებ-გვერდები სასწავლო რესურსად გამოიყენება.

ESP ქსელის მიერ ორგანიზებული სხვა პროექტებიდან აღსანიშნავია: „ჩემი სათამაშოები“, „ზღვა – შენი მომავალი“, „ენერგია მოძრაობაში“, „ვიმღეროთ ერთად“ და სხვ.

„საპროექტო ფაბრიკის“ ტიპის პროექტებიდან აღსანიშნავია ThinkQuest (www.thinkquest.org), რომლის ფარგლებშიც, გარკვეული საკონკურსო პირობებით, მოსწავლეთა გუნდები, მთელი მსოფლიოს მასშტაბით, საგანმანათლებლო ხასიათის ვებ-გვერდებს ქმნიან. პროგრამაში მონაწილეობა ქართულ სკოლებსაც შეუძლიათ.

აღსანიშნავია ესტონური პროექტი „გამარჯობა, გაზაფხულო“. მონაწილე სკოლების დანაწილებით კლასების მოსწავლეები სწავლობენ ბუნებაზე დაკვირვებას და მათ საცხოვრებელ ადგილთან გავრცელებული მცენარეების, ფრინველებისა და ცხოველების მახასიათებლებს. პროექტის ძირითადი აქტივობაა გაზაფხულის დადგომის მანიშნებელი სახეობების შემჩნევა, ფოტოგადაღება და მასალების ინტერნეტ-პორტალზე (<http://tere.kevad.edu.ee>) ატვირთვა. მოსწავლეები წინასწარ სწავლობენ აღნიშნულ სახეობებს, ინტერნეტის მეშვეობით ეცნობიან მცენარეთა იერსახესა და ფრინველებისა თუ ცხოველების მიერ გამოცემულ სპეციფიკურ ხმებს, შემდეგ კი ცდილობენ, ბუნებაში აღმოაჩინონ ისინი.

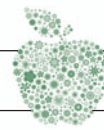
წარმატებული დაკვირვების ამსახველი მასალები საყოველთაო ყურადღებას იპყრობს. პროექტში ყოველწლიურად ესტონური სკოლების მესამე დია ჩართული, ხოლო ინტერნეტ-პორტალის დამთვალიერებელთა რიცხვი მილიონს აღწევს. საერთაშორისო თანამშრომლობითი ბლიც-პროექტები ქართულ და ესტონურ სკოლებს შორის 2007 წელს განხორციელდა. სპეციალურად შექმნილ ბლოგ-სივრცეში განთავსდა მოსწავლეთა მიერ მომზადებული მასალები წინასწარ შერჩეულ საპროექტო თემაზე.

ეროვნული სამზარეულოებისადმი მიძღვნილ ბლოგზე აიტვირთა შესაბამისი რეცეპტები და ზოგიერთი კერძის დამზადების ამსახველი ვიდეოებიც, რომლებიც თავად მოსწავლეებმა შექმნეს.

დაფინანსება და მხარდაჭერა

ინტერნეტზე დაფუძნებული, თანამშრომლობითი პროექტები, ზოგადად, დიდ დაფინანსებას არ მოითხოვს. ის აქტივობები, რომლებიც პროექტის ფარგლებში ხორციელდება, სასწავლო ხასიათისაა და საგაკვეთილო პროცესშიც შეიძლება იყოს ინტეგრირებული. ზოგ შემთხვევაში, შესაბამისი მეთოდური რესურსები თუ საუკეთესო გამოცდილების ამსახველი მასალები მოხალისეობრივ საწყისებზე იქმნება ენთუზიასტი მასწავლებლების მიერ. საერთაშორისო ორგანიზაციებისა და სამთავრობო სტრუქტურების მიერ ინიცირებული პროექტები, ზოგჯერ, მონაწილეებს გარკვეულ დაფინანსებას სთავაზობს. მაგალითად, ევროპის ქვეყნების სკოლებისთვის ხელმისაწვდომია ევროკავშირის კომენიუსის პროგრამის დაფინანსება, რომელიც გამოიყენება მოსწავლეთა გაცვლისა და მასწავლებელთა ტრენინგების ხარჯების დასაფარად, სასწავლო მასალების გასავრცელებლად, საუკეთესო გამოცდილების გასაზიარებლად, სკოლებს შორის პარტნიორობის გასავითარებლად. უფრო ხშირია შემთხვევები, როცა კონკრეტულ პროექტსა თუ კონკურსს რომელიმე კომპანია ან სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულება აფინანსებს. ნებისმიერ შემთხვევაში, კარგი პროექტი და ინოვაციური წამოწყება უყურადღებოდ არ რჩება. მთავარია, რომ მასში ჩართული მასწავლებლები და მოსწავლეები უფრო მეტ ცოდნასა და გამოცდილებას იძენენ.

კლასგარეშე აქტივობები და პრობლემები

თეო ნაწარბიძე

თანამედროვე მსოფლიოს შრომითი ბაზრის თავისებურებებისა და მოთხოვნების გამო, დღეს, სასკოლო პროცესის დასრულების შემდეგ სახლში მისული უფრო და უფრო მეტი ბავშვი რჩება უფროსების ყურადღების გარეშე. დასაქმებული მშობლების უმრავლესობას გვიან ღამემდე უწევს სამსახურეობრივი მოვალეობების შესრულება და სახლში დაბრუნების შემდეგ შვილებისთვის სათანადო დროის დათმობის საშუალება აღარ აქვს. არადა, სკოლის გარეთ, ოჯახსა თუ სოციალურ გარემოში მიღებული გამოცდილება უზარმაზარ გავლენას ახდენს ბავშვის განვითარებაზე და მნიშვნელოვანწილად განაპირობებს მის აკადემიურ პროგრესს. მშობლების ყურადღების გარეშე, ან მინიმალური ყურადღების პირობებში დარჩენილ ბავშვებში, ერთი მხრივ, აკადემიური პრობლემები იჩენს თავს, ხოლო მეორე მხრივ, სარისკო ქცევის ჩამოყალიბების ალბათობა მნიშვნელოვნად იზრდება. აქვე ისიც უნდა აღინიშნოს, რომ გარდატეხის ასაკში მყოფ ბავშვებში ხშირად მშობლების მითითებები პროტესტის გრძნობას იწვევს. ამდენად, მოსწავლეთა აკადემიური წინსვლის უზრუნველყოფა და დადებითი სოციალური მიმართულებით განვითარება დღევანდელი საგანმანათლებლო სისტემების და მრავალი ოჯახის ამოცანას წარმოადგენს.

ზემოაღწერილი გარემოებების გათვალისწინებით, თანამედროვე მსოფლიოში კლასგარეშე აქტივობების და პროგრამების საჭიროება დღითი დღე იზრდება. კლასგარეშე პროგრამები გაკვეთილების შემდეგ ბავშვების დროის უსაფრთხოდ, ორგანიზებულად და ნაყოფიერად გატარებას უზრუნველყოფს, მათ ენერგიას პოზიტიური მიმართულებით წარმართავს, გარდა ამისა, სპეციფიკური ინტერესების დაკმაყოფილებასა და განსაკუთრებული ტალანტის გამოვლენასაც უწყობს ხელს. კლასგარეშე პროგრამების საჭიროება და სარგებლიანობა იმდენად დიდია განვითარებულ ქვეყნებში, რომ განათლების სფეროსთვის გამოყოფილი ბიუჯეტის მნიშვნელოვანი წილი სწორედ ასეთი ტიპის პროგრამების და ღონისძიებების დაფინანსებაზე მოდის. მაგალითად, ამერიკის შეერთებულ შტატებში, დაწყებითი და საშუალო განათლების საფეხურის ფედერალური დაფინანსების დაახლოებით 10% კლასგარეშე აქტივობებისა და პროგრამების დაფინანსებას ეთმობა.

სკოლის გარეთ, ოჯახსა თუ სოციალურ გარემოში მიღებული გამოცდილება უზარმაზარ გავლენას ახდენს ბავშვის განვითარებაზე და მნიშვნელოვანწილად განაპირობებს მის აკადემიურ პროგრესს. მშობლების ყურადღების გარეშე, ან მინიმალური ყურადღების პირობებში დარჩენილ ბავშვებში, ერთი მხრივ, აკადემიური პრობლემები იჩენს თავს, ხოლო მეორე მხრივ, სარისკო ქცევის ჩამოყალიბების ალბათობა მნიშვნელოვნად იზრდება.

კლასგარეშე პროგრამების შეფასებითი კვლევების დასკვნებში, წლების განმავლობაში, განსაკუთრებით აღნიშნავდნენ მათ აკადემიურ შედეგებსა და სარგებლიანობას. თუმცა, დღეს, არანაკლებ მნიშვნელოვნად მიიჩნევა კლასგარეშე აქტივობებისა და პროგრამების პიროვნული და სოციალური სარგებელი. სწავლისა და სწავლების სფეროში ჩატარებული კვლევები გვაჩვენებს, რომ შესაძლებელია ბავშვს პიროვნული და სოციალური უნარ-ჩვევები ვასწავლოთ. კლასგარეშე პროგრამების შეფასებებში კი დასტურდება, რომ ბავშვების ჩართულობა აღნიშნულ პროგრამებში პირდაპირ კავშირშია, ერთი მხრივ, მათ სტაბილურ ემოციურ მდგომარეობასა და დადებითი დამოკიდებულებების ჩამოყალიბებასთან, ხოლო, მეორე მხრივ, დადებით ქცევასთან.

ბავშვებისა და მოზარდების განვითარების თეორიების თანახმად კი, სწავლება მაშინ არის განსაკუთრებით ეფექტური, როცა პრაქტიკულ გამოცდილებას ეფუძნება. ამდენად, კლასგარეშე პროგრამების ფარგლებში, პიროვნული და სოციალური განვითარების ასპექტები ისეთი უნარ-ჩვევების სწავლებას მოიცავს, როგორიცაა: პრობლემების

გადაჭრა, კონფლიქტების მართვა, თვითკონტროლი, გადაწყვეტილებებზე პასუხისმგებლობის აღება, თვითეფექტურობის გაზრდა, ობიექტური თვითშეფასება და ა.შ.

კლასგარეშე პროგრამების ძირითადი მიმართულებები

როგორც უკვე აღვნიშნეთ, ეფექტური კლასგარეშე პროგრამები პრაქტიკულ მომზადებას ეფუძნება. ეს უკანასკნელი კი სასურველია, მოიცავდეს როგორც ტრენინგის, ისე პროგრამულ კომპონენტებს. ტრენინგის კუთხით პროგრამები უნდა იყოს თანმიმდევრული და ინტერაქტიული ფორმატის, ხოლო პროგრამული თვალსაზრისით – თემატურად დალაგებული და ნათლად ჩამოყალიბებული. აღნიშნული კომპონენტების მქონე პროგრამები სამი მიმართულებით გვაძლევს შედეგს: ისინი გავლენას ახდენს ბავშვების გრძნობებსა და შეხედულებებზე, განაპირობებს ქცევის დადებითად მოდიფიცირებასა და აკადემიურ წარმატებას.

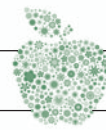
კლასგარეშე პროგრამა შეიძლება იყოს აკადემიური ან შემეცნებითი მიმართულების. ამ დროს მოსწავლეებს საშუალება ეძლევათ, მოამზადონ საშინაო დავალებები და დახმარება მიიღონ ისეთ უნარ-ჩვევებში, როგორიცაა: კითხვა, არითმეტიკა,

საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები და ა.შ. ამავე კატეგორიას განეკუთვნება საუნივერსიტეტო გამოცდებისთვის მოსამზადებელი პროგრამები, კომპიუტერული კურსები, უცხო ენის კურსები, მომზადება დასაქმებისთვის და ა.შ. სოციალური მიმართულების პროგრამებს შორის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ახალგაზრდებში ლიდერული თვისებების ხელშემწყობი პროგრამები (სკაუტები, აკადემიური კლუბები და ა.შ.), ჯანსაღი ცხოვრების წესის გამავრცელებელი პროგრამები (ნარკომანიის პრევენციის პროგრამა), მოხალისეობრივი აქტივობის ხელშემწყობი პროგრამები, დებატ-კლუბები და ა.შ. ბავშვის ფიზიკური და პიროვნული განვითარების მიმართულებით კი წარმატებით მუშაობს ისეთი პროგრამები, როგორიცაა: დრამისა და ხელოვნების, მუსიკისა და ხელსაქმის შემსწავლელი წრეები, კულტურული, სპორტული და გამაჯანსაღებელი ღონისძიებები.

კლასგარეშე პროგრამების ფინანსური მხარდაჭერა

კლასგარეშე პროგრამების ფინანსური მხარდაჭერისთვის სხვადასხვა სოციალურ ჯგუფსა თუ ინსტიტუციას სხვადასხვა მოტივაცია აქვს. სამთავრობო ინსტიტუტებისთვის კლასგარეშე პროგრამების განხორციელება და შესაბამისად, მოსწავლეთა აკადემიური პროგრესის გაუმჯობესება სკოლებისა და საგანმანათლებლო სისტემის ხარისხის ამაღლების გარანტიას წარმოადგენს. მშობლებისთვის კლასგარეშე პროგრამები შვილების უსაფრთხო გარემოსა და მათი დროის ნაყოფიერად გატარებას უზრუნველყოფს. საზოგადოებისთვის ახალგაზრდების კლასგარეშე პროგრამებით დაკავება დანაშაულის შემცირებასა და უსაფრთხო სამეზობლოს ნიშნავს, ხოლო ბიზნესისთვის – შრომისმოყვარე, ორგანიზებული და სპეციალური უნარ-ჩვევებით აღჭურვილი კადრების მომზადებას.

დასავლეთის განვითარებულ ქვეყნებში საზოგადოების ყველა ზემოჩამოთვლილი სექტორი სოლიდურ ფინანსურ მხარდაჭერას უცხადებს სხვადასხვა კლასგარეშე პროგრამას. ბუნებრივია, იმისათვის, რომ პროგრამამ ფინანსური მხარდაჭერა მოიპოვოს, ის ხარისხის გარკვეულ სტანდარტებს უნდა აკმაყოფილებდეს. ქვემოთ განვიხილავთ, თუ როგორ უნდა შევქმნათ ეფექტური კლასგარეშე პროგრამები და მივიღოთ სამთავრობო თუ ბიზნეს-სექტორის, მშობლების, თემის მხარდაჭერა.

ეფექტური კლასგარეშე პროგრამების შექმნა

აკადემიური, სოციალური თუ პიროვნული განვითარებისკენ მიმართული კლასგარეშე პროგრამების შექმნისას რეკომენდებულია რამდენიმე საერთო სტანდარტის დაცვა. ქვემოთ მოცემული მახასიათებლების გათვალისწინება სხვადასხვა საჭიროებისა და გამოცდილების მქონე ბავშვების სტაბილური განვითარებისა და ზრდის წინაპირობას წარმოადგენს.

1. მიზნების დასახვა და ძლიერი მენეჯმენტი

კლასგარეშე პროგრამების მიზნები, საჭიროებათა კვლევის საფუძველზე, თემის ლიდერებისა და წევრების, მშობლებისა და მოსწავლეების

აზრების გათვალისწინებით უნდა განისაზღვროს. რეალისტური და რელევანტური მიზნების დასახვის შემდეგ სწორი და ძლიერი მენეჯმენტის საჭიროება ჩნდება, რათა ისინი წარმატებით შესრულდეს. კარგი კლასგარეშე პროგრამა უნარშეზღუდული ბავშვების ინტეგრირებასაც უზრუნველყოფს. გასათვალისწინებელია, რომ პროგრამების დაფინანსება, სტრუქტურა და აქტივობები, თანამშრომელთა რაოდენობა სწორედ მის მიზნებზეა დამოკიდებული.

2. კვალიფიციური თანამშრომლების დაქირავება

თანამშრომლების დაქირავება პროგრამის მასშტაბზე, მენეჯმენტის სტრუქტურასა და პროგრამის მიზნებზეა დამოკიდებული. გარდა იმისა, რომ კლასგარეშე პროგრამების განხორციელებით დაკავებული თანამშრომლები კვალიფიციური, გამოცდილი და მოტივირებული უნდა იყვნენ, მათ აუცილებლად უნდა შეეძლოთ სკოლის მასწავლებლებთან ნაყოფიერი კომუნიკაცია და კოორდინაცია. მათი სპეციფიკური უნარ-ჩვევები უნდა მოიცავდეს სხვადასხვა ასაკის, ეროვნებისა და კულტურის ბავშვების საჭიროებების გათვალისწინებისა და უნარშეზღუდულ ბავშვებთან მუშაობის უნარ-ჩვევებს. სასკოლო სასწავლო გეგმისა და შეფასების სისტემის ცოდნა მათ მოსწავლეების აკადემიური კუთხით დახმარების საშუალებას მისცემს. კლასგარეშე პროგრამებში ჩართული ბავშვების არაერთი გამოკითხვით დადასტურდა, რომ უფროსების მხრიდან მათ სითბო და მზრუნველობა სჭირდებათ, რაც კლასგარეშე პროგრამების თანამშრომლებმა უნდა გაითვალისწინონ.

3. უსაფრთხო და ჯანსაღი გარემო

სასურველია, კლასგარეშე პროგრამები ქალაქის ყველა რაიონში, სოფლად კი ყველა თემში ხორციელდებოდეს, რათა თითოეულ მოსწავლეს შეეძლოს საცხოვრებელ

ადგილთან ახლოს სასურველ პროგრამაში ჩართვა. პროგრამის ფარგლებში გამოყენებული აქტივობები მოსწავლის ასაკის შესაბამისი უნდა იყოს და ჯანსაღი ქცევის მოტივირებას უნდა ახდენდეს. საუკეთესო კლასგარეშე პროგრამები მოსწავლეებს სოციალიზაციის მრავალფეროვან ფორმებს სთავაზობს.

4. პარტნიორობა თემთან, ორგანიზაციებთან, სამართლებრივ ორგანოებთან, ახალგაზრდულ ჯგუფებთან

კლასგარეშე პროგრამების განხორციელება დამოკიდებულია მშობლების, განათლების სფეროში მოღვაწე ადამიანებისა და თემის წევრების მხარდაჭერაზე. წარმატებული პროგრამები მნიშვნელოვან მხარდაჭერას იღებს ისეთი ორგანოებიდანაც, როგორიცაა: სკოლის სამეთვალყურეო საბჭო, თემის საკრებულო, ადგილობრივი პოლიცია და ა.შ. ეფექტური პროგრამები ზემოჩამოთვლილ ერთეულებს, ახალგაზრდობასთან ერთად, აქტიურად აბამს პროგრამის დაგეგმვაში, რათა მთლიანად თემის საჭიროებების გათვალისწინება მოხდეს. წარმატებული პარტნიორობის ჩამოსაყალიბებლად აუცილებელია სკოლისა და თემის საჭიროებებისა და რესურსების შესწავლა-შეფასება, ლოჯისტიკური საკითხების დასმა, პროგრამის ერთობლივად დაგეგმვა და ა.შ.

5. ოჯახების ჩართულობა

ცალკე გამოვყოფთ ოჯახების როლს კლასგარეშე პროგრამებში, რადგან ისინი პირდაპირ კავშირში არიან და გავლენას ახდენენ ბავშვებზე. ეფექტური პროგრამები რეგულარულ სამუშაო შეხვედრებს, საორიენტაციო სესიებსა და მშობლების მრჩეველთა საბჭოს შეკრებებს ითვალისწინებს. გარდა ამისა, აუცილებელია დასაქმებული მშობლების საჭიროებების გათვალისწინება, მათთან რეგულარული ურთიერთობა წერილობითი ფორმით, საინფორმაციო ცენტრის ან ვებგვერდის გახსნა, საინფორმაციო ბროშურების შექმნა, სოციალური საღამოების მოწყობა.

6. სასწავლო შესაძლებლობების გამრავალფეროვნება

კლასგარეშე პროგრამებს ბავშვის აკადემიური მოსწრების, ემოციური და ფიზიკური მდგომარეობის გაუმჯობესება შეუძლია. ეფექტური პროგრამები მოსწავლეებს მათი ინტერესის სფეროში მუშაობის საშუალებას აძლევს, ცნობისმოყვარეობას უკმაყოფილებს, ეხმარება საყვარელი საქმიანობის შეძენასა და სხვადასხვა სტილით (ვიზუალური, აუდიო და კინესთეტიკური) სწავლაში. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ კლასგარეშე პროგრამების კურიკულუმი გარკვეული სირთულის შემცველი, თუმცა დაუძლეველი არ უნდა იყოს.

7. კავშირი სასკოლო პროგრამასთან

იმისათვის, რომ სასკოლო პროგრამასა და კლასგარეშე აქტივობებს შორის ნაყოფიერი კავშირი არსებობდეს, აუცილებელია კლასგარეშე პროგრამებში დასაქმებული მასწავლებლების მიერ სასწავლო პროგრამის ზედმიწევნით კარგად ცოდნა, მოსწავლეთა შეფასებების გაცვლა-გამოცვლა სხვა მასწავლებლებთან და ა.შ. ზოგიერთი კლასგარეშე პროგრამა წარმატებით ახორციელებს ინტერდისციპლინურ და თემატურ ჯგუფურ პროექტებს. მაგალითად, თუ მოსწავლეები მათემატიკაში გამრავლების ტაბულას სწავლობენ, აღნიშნული ცოდნის გამოყენება, კლასგარეშე პროგრამის ფარგლებში, „ჩეჩოტკას“ ტიპის ცეკვითაც კი შეიძლება; ან თუ საბუნებისმეტყველო საგნებში ღრუბლების ფორმირებას სწავლობენ, ხელოვნების კლასგარეშე პროგრამის ფარგლებში, მათ შეუძლიათ დახატონ წრიული, ფენა-ფენა ან აკუმულირებული ღრუბლები.

8. პროგრამის ეფექტურობის შეფასება

რადგან კლასგარეშე პროგრამები მრავალფეროვანი და კომპლექსურია, მათი შეფასების სტანდარტული ფორმის შემუშავება შეუძლებელია. ერთი რამ კი ცხადია: თითოეულმა კლასგარეშე პროგრამამ საკუთარი გამოცდილების გათვალისწინებით უნდა გააუმჯობესოს ხარისხი.

ზოგადად, ეფექტური პროგრამები შეფასების კომპონენტსაც მოიცავს.

მაგალითად, იმ პროგრამებმა, რომლებიც უსაფრთხო გარემოს შექმნას ისახავს მიზნად, უნდა შეაფასონ უსაფრთხოების, დანაშაულის, ნარკოტიკის გამოყენების ინდიკატორები.

პროგრამები როგორც თვითშეფასებას, ისე გარე შეფასებას უნდა ახორციელებდეს და საკონტროლო

ჯგუფის დაკვირვებასა და შედეგების შედარებას უნდა ახდენდეს.

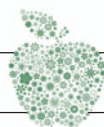
დამატებითი უპატოარაბი

კლასგარეშე პროგრამების შექმნისას, ზემოაღნიშნული კრიტერიუმებისა და სტანდარტების დაცვის შემთხვევაშიც კი, ხშირად თავს იჩენს ისეთი ბარიერები, რომელთა გათვალისწინება რთულია, თუმცა რეკომენდებულია პროგრამის ეფექტურობის უზრუნველსაყოფად. ზოგჯერ კლასგარეშე პროგრამები სასურველ შედეგს ვერ აღწევს ადეკვატური რესურსების ნაკლებობის გამო. ზოგჯერ პროგრამა უშედეგოა, თუ მოსწავლეთა და მასწავლებელთა თანაფარდობა მაღალია, ან მასწავლებლები ხშირად იცვლებიან, ვთქვათ, დაბალი ხელფასის გამო.

კლასგარეშე პროგრამების ზოგიერთი კვლევა კიდევ ერთ პრობლემას წარმოაჩენს, რომლის წარმატებით გადაჭრა მხოლოდ მასწავლებლებისა და მშობლების ეფექტური კოორდინაციის მეშვეობითა და რაციონალური გადანაცვტილებების მიღებითაა შესაძლებელი. აღნიშნული კვლევების შედეგები გვჩვენებს, რომ სასწავლო პროცესის შემდეგ მოსწავლის სხვადასხვა აკადემიურ პროგრამაში ჩართვა, ზოგჯერ, მის ზედმეტად დატვირთვას იწვევს და შედეგად, სწავლის ხარისხს ამცირებს, ხოლო ემოციურ მდგომარეობას დაძაბულობას მატებს.

ბავშვებს თავისუფალი დრო აღარ რჩებათ და ისინი სტრესულ მდგომარეობაში ვარდებიან. მსგავსი შემთხვევების იდენტიფიცირებას მშობლებისა და მასწავლებლების დაკვირვებული თვალი და ბავშვთან აქტიური კომუნიკაცია სჭირდება. აუცილებელია, მშობელმა და მასწავლებელმა ერთობლივად განიხილონ მოსწავლის შესაძლებლობები და მიდრეკილებები, რათა სათანადო დატვირთვის გრაფიკი და აქტივობები შეარჩიონ.

მუშაობთან მუშაობის ინოვაციური ფორმები

ჩვენი საზოგადოების უმრავლესობა, სხვადასხვა სოციოლოგიური გამოკითხვის მიხედვით, კითხვაზე თუ ვინ არის პასუხისმგებელი ახალგაზრდა თაობის აღზრდაზე, პასუხობს – ოჯახი და სკოლა. დიდი წილი ამ პასუხისმგებლობისა, რა თქმა უნდა, ოჯახზეა, თუმცა, უმნიშვნელოვანესი როლი ბავშვის აღზრდისა და პიროვნებად ჩამოყალიბების საკითხში სკოლას აკისრია. არადა, სკოლასა და ოჯახს შორის ურთიერთობა ფორმალურ ხასიათს არ ცდება და უმრავლეს შემთხვევაში ღრმა კრიზისშია შესული.

შეუძლებელია აღზრდის პრობლემების ოჯახში და აღზრდის პრობლემების სკოლაში ცალ-ცალკე განხილვა და გადაწყვეტა, რადგან ორივე შემთხვევაში ერთ პიროვნებასთან გვაქვს საქმე და პრობლემის გამომწვევი მიზეზიც ერთია.

თანამედროვე სკოლას, რომელსაც უამრავი გამოწვევა აქვს, როგორც განათლების პოლიტიკის, ორგანიზაციული თუ პროფესიული განვითარების კუთხით, აუცილებელია ქონდეს სოციალურ პროექტები და აქტიურად მუშაობდეს მასზე, რომელშიც ერთ-ერთი მთავარი ადგილი, მოსწავლესთან ერთად, მშობელთან ურთიერთობასა და თანამშრომლობას უნდა ეკავოს. მშობლის გარეშე, ამ შემთხვევაში, პარტნიორის გარეშე, რომელიც დაინტერესებულ მხარეს წარმოადგენს, ვერ მიიღწევა სათანადო შედეგი, რადგან მისი ინტერესების გათვალისწინების გარეშე, წარმოუდგენელია ჩვენი ინტერესების რეალიზაცია და სათანადო ხარისხის უზრუნველყოფა.

აღზრდის საკითხებში თანამედროვე სკოლასა და ოჯახს შორის ბევრი საპირისპირო შეხედულებები არსებობს; მასწავლებლები უკმაყოფი-

ლოები არიან ოჯახის პედაგოგიური კულტურის დაბალი ხარისხითა და უყურადღებობით ბავშვის აღზრდისა და განათლების მიმართ. თავის მხრივ, მშობლები, მასწავლებელთა პროფესიონალიზმს უჩივიან, ხშირად კი გადამეტებულ აღმზრდელობით იდეალიზმს, რაც მათი აზრით, რეალურ ცხოვრებასა და ყოფას უპირისპირდება. ასეთი ტიპის დამოკიდებულებებს, იქამდე მივყავართ, როცა მშობელი და სკოლა პარტნიორები კი არა ოპონენტები და კონკურენტები არიან, ეს კი ძალიან ცუდ ზეგავლენას ახდენს მოსწავლის აღზრდის პროცესზე.

სოციალური აღზრდის აუცილებლობა სასკოლო პროცესში

სკოლაში ბავშვის აღზრდა და მოქალაქედ ჩამოყალიბება სამ ძირითად პროცესში ხდება:

1. საგაკვეთილო პროცესის დროს – გაკვეთილზე, წრეებზე, სექციებზე და ა.შ.
2. სკოლის საზოგადოებრივი ცხოვრების დროს – სკოლის თვითმართველობასა და

ბანია ახალაია

თანამედროვე სკოლას, რომელსაც უამრავი გამოწვევა აქვს, როგორც განათლების პოლიტიკის, ორგანიზაციული თუ პროფესიული განვითარების კუთხით, აუცილებელია ქონდეს სოციალურ პროექტები და აქტიურად მუშაობდეს მასზე, რომელშიც ერთ-ერთი მთავარი ადგილი, მოსწავლესთან ერთად, მშობელთან ურთიერთობასა და თანამშრომლობას უნდა ეკავოს.

სამეურვეო საბჭოს მუშაობაში მონაწილეობის დროს, სკოლის კლუბებში განვერიანების დროს და ა.შ.

3. არასასკოლო ღონისძიებებსა და აქტივობებში – ოლიმპიადებში, კონკურსებში, გაცვლით პროგრამებში, საქველმოქმედო აქციებში და ა.შ. ასეთ ვითარებებსა და სიტუაციებში მოსწავლე ყველაზე მეტად აღიქვამს საკუთარ თავს საზოგადოების ნაწილად.

ჩვენს შემთხვევაში, უპირატესობას ყოველთვის საგაკვეთილო პროცესს ანიჭებენ და თან ყურადღება მხოლოდ საგანმანათლებლო ასპექტებზე მახვილდება.

საგაკვეთილო დომინირების დაძლევის სკოლაში და აღმზრდელობითი პროცესის სოციალური ასპექტით დაბალანსებას, უპირველესად სკოლაში პოზიტიური სამოქალაქო მაგალითების განმეორება უწყობს ხელს, რაშიც დემოკრატიული

ინსტიტუტების ანალოგიების არსებობა იგულისხმება. სამწუხაროდ, მასწავლებლები ასეთ პროექტებს უნდობლობით ეკიდებიან და დროის ფუჭ ხარჯვად აღიქვამენ.

ფაქტია, თუ სკოლა პრობლემების მოგვარებას სოციალური აღზრდის პრინციპებით გადანყვეტს, ის ყოველთვის მოძებნის აღზრდისა და განათლების ნამდვილ ამოცანებს, აუცილებელ რესურსებსა და პარტნიორებს. ხოლო, ასეთი ფორმის ურთიერთობებსა თუ დამოკიდებულებებში, რა თქმა უნდა, ყველაზე ახლო პარტნიორი ყოველთვის ოჯახი იქნება.

თანამშრომლობა

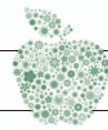
ჩვენი დაკვირვებით, მშობლებს აღმზრდელობით სფეროში სკოლასთან თანამშრომლობა რამოდენიმე ასპექტით აინტერესებთ:

- შეიძინონ ფსიქოლოგიურ-პედაგოგიური ცოდნა და უნარები („ცოცხალი“ და არა წიგნებით ან სახელმძღვანელოებით);
- გააუმჯობესონ ურთიერთობა შვილთან;
- გაამყარონ საკუთარი ავტორიტეტი.

ნაყოფიერი და წარმატებული თანამშრომლობისთვის კი აუცილებელია:

- საინტერესო და კომფორტული გარემოს შექმნა, დიალოგისა და დისკუსიისთვის;
- თანამშრომლობის ძირითად საკითხებსა და ინტერესებზე შეთანხმება;
- იურიდიული და ნორმატიული ბაზის შექმნა საგანმანათლებლო ორგანიზაციის დონეზე (ეთიკის კოდექსებსა და შინაგანანესზე დაყრდნობით);
- სოციალური თანამშრომლობის მმართველობითი სისტემის ფორმირება;

პარტნიორული პროექტებისა და პროგრამების დაგეგმვა და განხორციელება.

ურთიერთობების ახალი ფორმები

განვიხილავთ მშობლებთან მუშაობისა და ურთიერთობის ერთ მაგალითს, რომელიც არ არის ადაპტირებული ჩვენს სკოლებში:

პედაგოგიური განათლების კურსები მშობლებისთვის

ასეთი ფორმის თანამშრომლობა ემსახურება მშობელთა ფსიქოლოგიურ-პედაგოგიურ განათლებას. კურსების ორგანიზება სკოლის ადმინისტრაციამ უნდა უზრუნველყოს და მასში უნდა ჩართოს წარმატებული, გამოცდილი და აქტიური მასწავლებლები. კურსების მეშვეობით მშობლები აუცილებელი აღმზრდელობითი უნარ-ჩვევებით აღიჭურვებიან, მიეცემათ ინფორმაცია ასაკობრივ და სხვა ფიზიოლოგიური პრობლემების, ასევე, ელემენტარული პედაგოგიური მიდგომების, მეთოდებისა და სტრატეგიების შესახებ.

მოსწავლეთა ასაკის მიხედვით კურსების პროგრამას შეიმუშავებენ პედაგოგები, სასურველია, თუ დაგეგმვაში გამოცდილ ექსპერტებსაც დავიხმართ. კურსის ფარგლებში შესაძლებელია სხვადასხვა სახის ფორმატის გამოყენება, როგორცაა: ლექცია, საუბრები, კონფერენცია, პრაქტიკული სამუშაო და დისკუსია.

ლექცია

მასწავლებელი /აღმზრდელი / დამრიგებელი მშობლებთან შეხვედრისას ანალიზებს და განიხილავს ფსიქოლოგიურ-პედაგოგიურ პრობლემებსა და საკითხებს,

მიზეზებს სხვადასხვა გამოვლინებებისა, პრობლემების მოგვარებისა და პრევენციის ხერხებს, ოჯახური აღზრდის შესაძლებლობებსა და წესებს.

ლექციის მოსამზადებლად გასათვალისწინებელია მისი სტრუქტურა, მიზანი და დანიშნულება. უნდა შედგეს გეგმა, სადაც ჩამოვაყალიბებთ იდეებს, ფაქტებს და სტატისტიკას. ლექციის ერთ-ერთი მთავარი პირობაა აქცენტი გაკეთდეს ოჯახურ აღზრდაზე. ლექციის წარმართვის მეთოდი დიალოგია, ხოლო თემატიკა უნდა იყოს მრავალფეროვანი და მშობლებისთვის აქტუალური, მაგალითად:

„ასაკობრივი თავისებურებანი“;

„რა არის თვითშეფასება და თვითაღზრდა“;

„ინდივიდუალური მიდგომები და მეთოდები ოჯახურ აღზრდაში“;

„ფიზიოლოგიური მომნიშვნელობის ასაკი“ და ა.შ.

დისკუსია

ერთ-ერთი ყველაზე საინტერესო ფორმა პედაგოგიური კულტურის ასამაღლებლად. დისკუსიას ის განმასხვავებელი ნიშანი აქვს, მრავალი სხვა სამუშაოსგან განსხვავებით, რომ იძლევა საშუალებას, პრობლემის განხილვაში ყველა მხარე ერთნაირად იყოს ჩართული. ხდება იდეათა გენერირება და ყველა აქტიურად მონაწილეობს ფაქტებისა და ინფორმაციის ანალიზში.

დისკუსიის წარმატება დიდ წილად დამოკიდებულია მის მომზადებასა და სწორ დაგეგმვაზე. დაახლოებით ერთი თვის წინ მონაწილეებმა უკვე

უნდა იცოდნენ დისკუსიის თემა და საჭირო ლიტერატურის დასახელება, რომლებიც დისკუსიაში მონაწილეობის დროს დაეხმარებათ.

დისკუსიის დროს ყველაზე საპასუხისმგებლო ნაწილია დავის სწორად წარმართვა, ამ ტიპის სამუშაოს დროს, ბევრ რამეს განაპირობებს წამყვანი (ფასილიტატორი). ფასილიტატორი შეიძლება იყოს პედაგოგიც, მშობელიც ან მოწვეული ექსპერტი.

აუცილებელია, რომ რეგლამენტი წინასწარ იყოს დათქმული და გათვლილი. ყურადღებით უნდა მოვუსმინოთ ყველა მონაწილეს, შევთავაზოთ და დავუსაბუთოთ საკუთარი პოზიცია. ბოლოს დისკუსია უნდა შეჯამდეს და გაკეთდეს ანალიზი. ასეთი შეხვედრის მთავარი პრინციპია – მოვუსმინოთ და პატივი ვცეთ ყველა მონაწილის შეხედულებებსა და აზრს.

დისკუსიის თემა შეიძლება იყოს ოჯახური და სასკოლო აღზრდის ყველა სადავო საკითხი, მაგალითად:

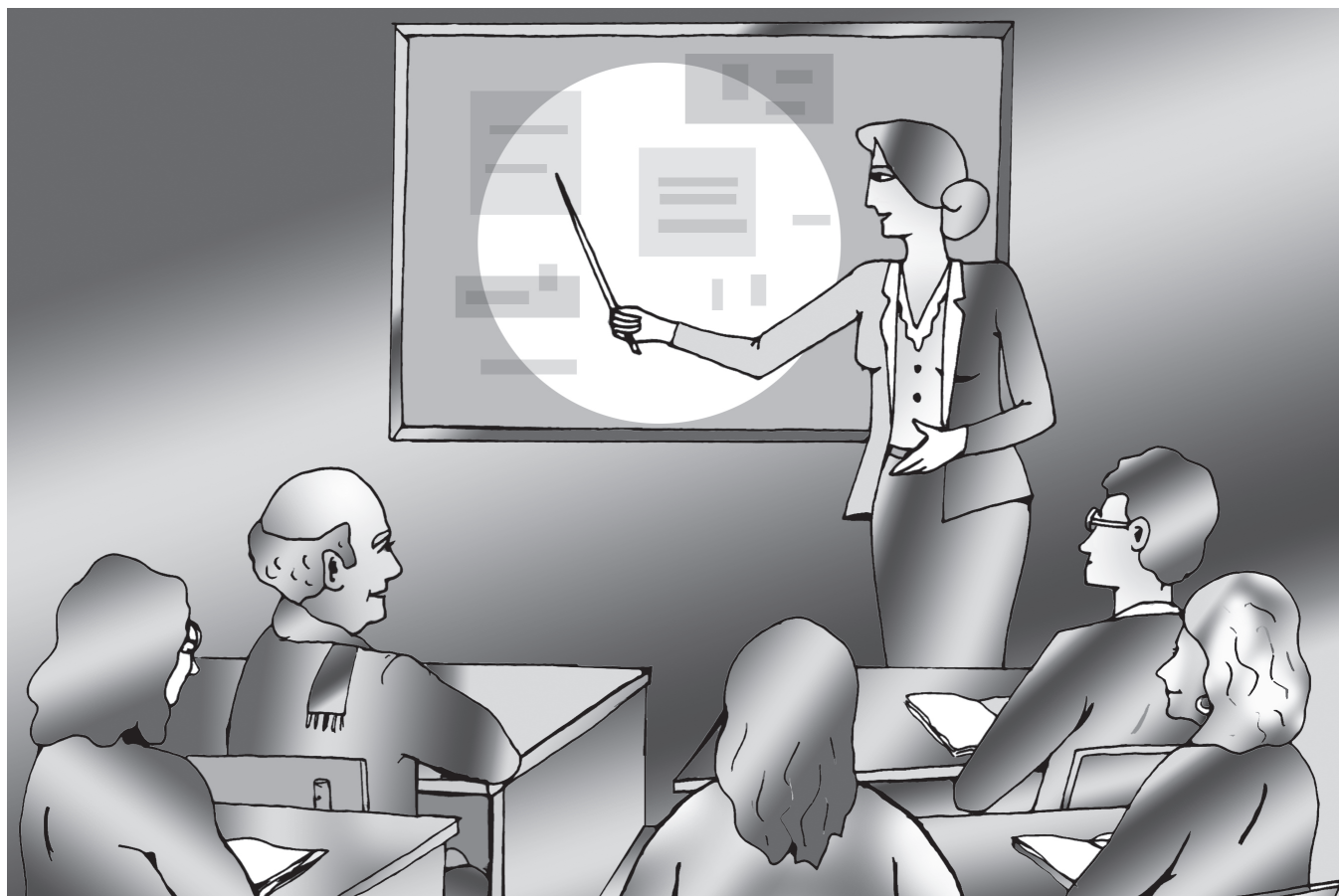
„ვის მეტი პასუხისმგებლობა აკისრია- ოჯახს თუ სკოლას?“;

„მოსწავლის მშობლისა და სკოლის განსხვავებული შეფასება“;

„სწავლის ხელისშემშლელი მიზეზები“. და ა.შ.

კონფერენცია

პედაგოგიური განათლების ფორმა, რომლის დროსაც განვიხილავთ, ვაჯამებთ და ვიდრმავებთ ცოდნას ბავშვის აღზრდის შესახებ. კონფერენცია შეიძლება იყოს სამეცნიერო ან პრაქტიკული ხასიათის, ასეთი ტიპის ღონისძიება ტარდება ნელინადში ერთხელ, რადგან მას

რთული მოსამზადებელი სამუშაოები უძღვის წინ და მშობლების აქტიურ მონაწილეობას ითვალისწინებს, ხოლო მშობლებს ხშირად აქვთ დროის დეფიციტი.

ძალიან წარმატებული და ნაყოფიერია, თუ სკოლა კონფერენციის პარალელურად ორგანიზებას გაუწევს სხვა ტიპის ღონისძიებებსაც (გამოფენებს, წარმოდგენებს, საზოგადოებრივ და სოციალურ აქციებს და ა.შ.), რაც კვირეულის ფორმატიდან შეიძლება განხორციელდეს. მომხსენებლები შეიძლება იყვნენ მშობლები, მოსწავლეები, მასწავლებლები და მონეული ექსპერტები.

კონფერენციის თემატიკა უნდა იყოს კონკრეტული და მიმართული ამა თუ იმ აქტიური პრობლემის განსახილველად, ყურადღების გასამახვილებლად ან გადასაჭრელად, მაგალითად:

„თამაში ბავშვის ცხოვრებაში“;

„მორალური აღზრდის ასპექტები“;

„ეკოლოგია და ბავშვის გარემო“;

„ბავშვთა ჯანმრთელობის პრობლემები“;

„ტექნოლოგიები ბავშვის ცხოვრებაში“ და ა.შ.

ასევე, საინტერესო იქნება, კონფერენციის ჩატარების წინ მშობელთა გამოკითხვა ჩავატაროთ და გავიგოთ ის საკითხები, რომელთა განხილვის შემთხვევაში მშობლები ინტერესით ჩაებმებიან ასეთი ტიპის ღონისძიებაში.

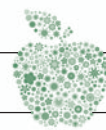
პრაქტიკული სამუშაო

ასეთი ფორმის სამუშაო ხელს უწყობს მშობლების პედაგოგიური

უნარ-ჩვევების გამომუშავებას, და რთული სიტუაციების დროს სწორი პედაგოგიური გადაწყვეტილების მიღებას, და მოქმედებას. პედაგოგიურ-პრაქტიკული სამუშაოს ფარგლებში, მასწავლებელი ურჩევს მშობელს რთული სიტუაციებიდან ან აღზრდის დროს წარმოქმნილი პრობლემების დროს გამოსავლის გზებსა და გადაწყვეტის ხერხებს, რამაც უნდა განავითაროს და დადებითი ზემოქმედება მოახდინოს მშობელსა და ბავშვს შორის, სკოლასა და ბავშვსა თუ მშობელსა და სკოლას შორის ურთიერთობებს.

პრაქტიკული სამუშაოს ფარგლებში შესაძლებელია, მშობელი დავისწოთ გაკვეთილებზე, ჩავატაროთ მასთან ინდივიდუალური შეხვედრები ან ვენციოთ შინ.

ტოლერანტობა

საგანმანათლებლო პროგრამებში

ახლახანს პრეზიდენტთან არსებულმა სპეციალურმა საბჭომ შემწყნარებლობისა და სამოქალაქო ინტეგრაციის ეროვნული კონცეფცია მოამზადა, რომელშიც ტოლერანტობის საკითხებს მნიშვნელოვანი ადგილი დაეთმო. ტოლერანტობის თემა აქტიური განხილვის საგნად იქცა განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროშიც. როგორ ვისწავლოთ მულტიკულტურულ გარემოში ცხოვრება და როგორ ავაძლოთ ტოლერანტობა ისტორიის სწავლების გზით? შესაძლებელია თუ არა, რომ მასწავლებლები იმ სიძნელეებს გაუმკლავდნენ, რომლებიც ისტორიის სწავლების დროს წარმოიქმნება და საერთოდ, როგორ უნდა ინერგებოდეს თანამედროვე ისტორია ისეთ მულტირელიგიურ გარემოში, როგორიც საქართველოშია?

ამ საკითხებს მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნულ ცენტრში ჩატარებული მორიგი შეხვედრა მიეძღვნა, რომელსაც ჟურნალი „მასწავლებელი“ მასპინძლობდა. მასში მონაწილეობდნენ როგორც უცხოელი სპეციალისტები, ისე სამთავრობო და არასამთავრობო (ისტორიის მასწავლებელთა ასოციაცია საქართველოში) სექტორის წარმომადგენლები.

ირაკლი კაკაბაძე: ევროსაბჭოს კვლევების მიხედვით, ბევრ სახელმწიფოში და მათ შორის, პოსტსაბჭოთა ქვეყნებში, მრავალი პრობლემაა დაგროვილი საგანმანათლებლო პროგრამებსა და სისტემებში ტოლერანტობის კუთხით. სამხრეთ კავკასიაში, ძირითადად, ყველა ეს პრობლემა ისტორიის სწავლებაში იჩენს თავს. ამიტომაც, დღევანდელი შეხვედრის მონაწილეთა უმრავლესობა ისტორიკოსია. საინტერესოა, რა მდგომარეობაა ამ მხრივ საქართველოში და რა პროექტები ან პროგრამები ხორციელდება.

ნანა ციხისთავი: ჩვენი პროექტი „ტოლერანტობის მშენებლობა

ისტორიის სწავლების გზით“ ფინალურ ფაზაში გახლავთ. მისი საბოლოო სახელწოდება იქნება „როგორ ვიცხოვრეთ ერთად საქართველოში XX საუკუნის განმავლობაში“. ასეთი სახის პროექტი საქართველოში პირველად, ჩვენი ასოციაციის მიერ ხორციელდება და ისტორიის სწავლებაში ტოლერანტობის თემის წამოწევის გულისხმობს.

პროექტის მსვლელობისას ჩამოვყალიბეთ ოთხი სამოქმედო ჯგუფი: „ოჯახი და ყოველდღიური ცხოვრება“, „რელიგია“, „მიგრაცია“ და „მულტიეთნიკური საქართველო“. შევუთანხმდით საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს. ვიფიქრეთ იმაზე, თუ რისი დამატება დაგვჭირდებოდა, რათა უფრო მრავალფეროვანი

ირმა კახუაშვილი

შეხვედრას ესწრებოდნენ:

თეა კვინიტრაძე

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის დირექტორის მოადგილე

თეონა კუპატაძე

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის დირექტორის მოადგილე

ნანა ციხისთავი

ისტორიის მასწავლებელთა საქართველოს ასოციაციის პრეზიდენტი

ელენე მიქაბერიძე

პროექტის „ტოლერანტობის მშენებლობა ისტორიის სწავლების გზით“ კოორდინატორი

მანანა შეყილაძე

ისტორიის მასწავლებელთა საქართველოს ასოციაციის ვიცე-პრეზიდენტი

კარინე მანუკიანი

104-ე საჯარო სკოლის დირექტორი

ამირან ჯამაბიძე

1 საჯარო სკოლის დირექტორი

მაკო ჭილაშვილი

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის ეთნიკური უმცირესობების კოორდინატორი

პატრიკ ბარკარი

ისტორიის მასწავლებელთა ევროპული ასოციაციის „ევროკოლის“ წარმომადგენელი

შეხვედრას უძღვებოდა ჟურნალი „მასწავლებლის“ რედაქტორი
ირაკლი კაკაბაძე

ნანა ციხისთავი

წარმოდგენა გვექონდა XX საუკუნის საქართველოზე.

პროექტის მიზანია ჩვენ მიერ მოპოვებული და დამუშავებული მასალის არა მხოლოდ ქართულენოვან, არამედ ქვეყნის სხვადასხვაენოვან სკოლებში წარდგენა. გაზაფხულზე გვექნება ჩვენი პროექტის პროდუქტი – წიგნი, რომელიც ქართულიდან რუსულ, აზერბაიჯანულ, სომხურ და ვიმედოვნებთ, ინგლისურ ენებზე ითარგმნება. ზოგადად, ეს პროექტი ხელს უწყობს კულტურათა შორის დიალოგს ყველა ეთნიკური ჯგუფის ინტერესის გათვალისწინებით.

ელენე მექმარიაშვილი: პროექტის განხორციელებაში ჩავრთეთ საქართველოში დასახლებული ყველა ეთნიკური ჯგუფის ისტორიის პედაგოგი. სწორედ ისინი იყვნენ ე.წ. სამუშაო ფურცლების ავტორები. ეს გახლავთ დამატებითი მასალა არსებულ ისტორიის სახელმძღვანელოებთან ერთად.

მანანა შეყილაძე: პროექტში ჩართული მასწავლებლები რეგიონებში გასვლების დროს ავლმოვაჩინეთ. მაგალითად, კახეთში ფილიალის დაარსებისას გავიცანით დუისელი ისტორიის მასწავლებელი ლამარა მარგოშვი-

ლი, ყვარლის რაიონიდან – უდი მასწავლებელი ნანა აგასაშვილი, რომელმაც დაგვინერა გაკვეთილი უდიების თვითმყოფადობასა და ყოფაზე საქართველოში. ეს გახლავთ სრულიად უნიკალური გაკვეთილი, რომელსაც არაჩვეულებრივი გამოხმაურება მოჰყვა სხვა რეგიონებში. პროექტზე აქტიურად ვიმუშავებთ ორი წელი. სამ თვეში ერთხელ გვექონდა შეხვედრები, ტრენინგები, გაკვეთილებს გვითარებდნენ ცნობილი უცხოელი მეთოდისტები. ამ ხნის განმავლობაში შევექმენით 28 საგანმანათლებლო მასალა, სექტემბრიდან კი სკოლაში მისი პილოტირება დავიწყეთ. სწორედ აქ გამოჩნდა ჩვენი მასწავლებლების სახელმწიფოებრივი ხედვა, პასუხისმგებლობა. ისინი უმურველად და თავგანწირვით აკეთებენ ამ საქმეს.

ირაკლი კაკაბაძე: ეთნიკური უმცირესობებისთვის განკუთვნილი პროგრამა მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრსაც აქვს. საუბარია სახელმწიფო ენის სწავლებასთან დაკავშირებულ პროექტზე, რომელიც პრეზიდენტის მიერაა ინიცირებული.

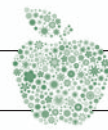

მანანა შეყილაძე

მაკო ჭილაშვილი: ეს არის სახელმწიფო პროგრამა „კვალიფიციური მასწავლებლები ეთნიკური უმცირესობებით დასახლებული რეგიონების სკოლებში“, რომელშიც ჩართულია ქვემო ქართლის, სამცხე-ჯავახეთისა და კახეთის რეგიონის ყველაზე დიდი სკოლები. პროგრამის დაწყებამდე ჩატარებულმა კვლევამ დაადასტურა, რომ არაქართული სკოლების ქართულის მასწავლებელთა დაახლოებით 30% ქართულ ენას ელემენტარულ დონეზეც ვერ ფლობდა. პრეზიდენტის ინიციატივით, შარშან და წელს გამართული კონკურსების შედეგად, რეგიონში გასამგზავრებლად შეირჩა 69 მასწავლებელი, რომლებსაც სტიპენდია დაენიშნათ.

სკოლაში გაკვეთილების ჩატარებისა და ღონისძიებების ორგანიზების გარდა, ისინი ადგილობრივ მასწავლებლებსაც უტარებენ ტრენინგებს. ჩვენთვის მნიშვნელოვანია ამ პროცესში თემის ჩართულობა, რაც ამ ეტაპზე ძალიან დაბალია. უნდა აღინიშნოს, რომ შარშან ამ სკოლებში ქართული ენის სწავლებას მხოლოდ 3 საათი ეთმობოდა, ახლა კი 5 საათი ეთმობა.

თეა კვინტრაძე: დავამატებ, რომ არსებობს ჟურნალ „მასწავლებლის“ რუსულ ენაზე თარგმნის მოთხოვნა მასწავლებელთა მხრიდან. ის აზერბაიჯანულ და სომხურ ენებზე ელექტრონული ვერსიის სახით არსებობს და მხოლოდ ინტერნეტშია ხელმისაწვდომი. ვმუშაობთ იმ მიმართულებითაც, რომ მასწავლებლებისთვის განკუთვნილი, ჩვენ მიერ გამოცემული სხვადასხვა საგანმანათლებლო ლიტერატურის აზერბაიჯანულ და სომხურ ენებზე თარგმნა გაგრძელდეს. არსებობს მსოფლიო ბანკის ვაუჩერული დაფინანსების პროგრამა „წიგნიერება და ქართული, როგორც მეორე ენა“. „ქართულის, როგორც მეორე ენის“

კომპონენტს ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და შეფასების ეროვნული ცენტრი ხელმძღვანელობს.

ბოლო დროს ჩვენი ცენტრის მიერ შემუშავდა მასწავლებლის, დირექტორისა და მოსწავლის ეთიკის კოდექსები, რომლებიც ამ ენებზე გადაითარგმნება. მათში ტოლერანტობის თემას მნიშვნელოვანი ადგილი ეთმობა, ოღონდ ირიბად – არა როგორც ეთნიკურ და რელიგიურ დისკრიმინაციასთან კავშირში, არამედ როგორც მოსწავლეებს, მასწავლებელსა და მოსწავლეებს, დირექტორსა და მოსწავლე-მასწავლებელს შორის ურთიერთობებში.

პატრიკ ბარკერი

ირაკლი კაკაბაძე: საგანმანათლებლო სივრცესა და სწავლებაში, ტოლერანტობის კუთხით, როგორ უნდა წარვმართოთ ჩვენი საქმიანობა?

ელენე მექმარიაშვილი: აქამდე საქართველოს ისტორიის სწავლება ეთნოცენტრისტული ხასიათის გახლდათ. ეს იყო ქართველების ისტორია, რომელშიც სხვა ხალხების მონაწილეობა ნაკლებად ჩანდა, თუმცა კი ვამაყობდით, რომ მრავალკულტურულ ქვეყანას წარმოვადგენთ. სწორედ ამიტომ გახდა აუცილებელი ეთნიკური ჯგუფების როლის გამოჩენა ისტორიაში.

თეა კვინტარაძე

კარინე მანუკიანი: ბედნიერი ვარ იმით, რომ ტოლერანტობის კუთხით ჩვენს სკოლას ნაკლები პრობლემა აქვს. ბავშვებს ქართულად მეტყველება არ უჭირთ. მესამე წელია, ვმეგობრობთ თბილისის 24-ე ქართულენოვან საჯარო სკოლასთან და ახლახანს ერთობლივი ღონისძიებაც გვქონდა აკაკი წერეთლის 170-ე წლისთავთან დაკავშირებით.

მაკო ჭილაშვილი: საერთოდ, დედაქალაქში განსხვავებული სიტუაციაა, ვიდრე რეგიონებში. წელს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრომ საზაფხულო სკოლების პროექტი მოამზადა, რომელიც წარმატებული აღმოჩნდა. ამ პროექტში აზერბაიჯანელი და სომეხი მოსწავლეები აქტიურად მონაწილეობდნენ. ბავშვებმა ერთი თვე ერთად იცხოვრეს, ახლოს გაიცნეს ერთმანეთის ტრადიციები და კულტურა.

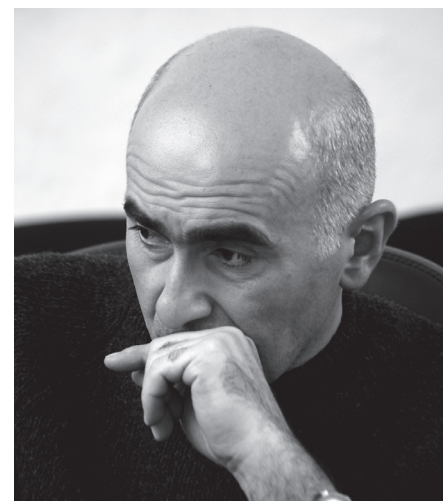
ამირან ჯამაგიძე: დაგეთანხმებით, რომ რაიონებში განსხვავებული მდგომარეობაა. პროექტის „ტოლერანტობის მშენებლობა ისტორიის სწავლების გზით“ ფარგლებში სხვადასხვა ადგილას ვიმუშავე. სახელმწიფო ენის ცოდნის მხრივ კარგი სურათი არ არის. ეთნიკური უმცირესობების ინტეგრირება სწორედ ქართული ენის ცოდნაზეა დამოკიდებული. ქართული ენის

ცოდნა ის ძირითადი ხიდია, რითიც ისინი ქვეყნის მშენებლობაში მიიღებენ მონაწილეობას. რაც შეეხება ტოლერანტობას, ამ მხრივ პრობლემები ბევრ წარმატებულ ქვეყანას აქვს. მაგალითად, დიდ ბრიტანეთს.

ამ წლის დასაწყისში შედეგიანი შეხვედრა შედგა ახალქალაქის პირველი სკოლისა და მე-60 სკოლის მეთორმეტეკლასელებს შორის. მათ ერთად განიხილეს, თუ რა უშლიდათ ხელს ურთიერთობაში, რა უნდა გაეკეთებინათ მშვიდობიანი თანაცხოვრებისთვის.

ახალგაზრდებმა დასკვნები გამოიტანეს – საჭიროა ერთ ენაზე საუბარი, საერთო ღირებულებებისა და პრიორიტეტების ქონა – სახელმწიფო აზროვნება. გაზაფხულზე ისინი ერთმანეთს კვლავ შეხვდებიან. ასეთი ღონისძიებები ყველაზე კარგი შედეგის მომტანია.

ელენე მექმარიაშვილი: ისტორიის სწავლება სათუთი საკითხია. უპირველესად ერთმანეთის ღირებულებები, ტრადიციები უნდა ვიცოდეთ. მხოლოდ ამ შემთხვევაშია შესაძლებელი ტოლერანტული საზოგადოების აშენება. განსხვავებული ღირებულებები არ უნდა გახდეს დაპირისპირების მიზეზი.

ამირან ჯამაგიძე

ირაკლი კაკაბაძე: როგორია მასწავლებლის როლი სწავლების დროს? რომელ ელემენტარულ კომპეტენციებს უნდა ფლობდეს ის იმისათვის, რომ იყოს ამ ღირებულებების არა მხოლოდ მქადაგებელი, არამედ მატარებელიც?

თეონა კუპატაძე: მასწავლებელი პიროვნების ჩამოყალიბებაში ერთ-ერთ გადამწყვეტ როლს თამაშობს. ამას დიდ მნიშვნელობას ვანიჭებთ მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის

როგორც რელიგიის, ასევე ეთნიკური წარმოშობის მიმართ.

თეა კვინტრაძე: ჩვენმა ცენტრმა თარგმნა და უფასოდ დაურიგა სკოლის მასწავლებლებს სახელმძღვანელო „ცხოვრება დემოკრატიულ საზოგადოებაში“. გამოცემა ევრო-საბჭოს მიერ იყო მომზადებული ისტორიისა და სამოქალაქო განათლების მასწავლებლებისთვის. მასში როგორც მეთოდური საშუალებები, ისე სიტუაციური ამოცანებია მოცემული. მსგავსი ტიპის ლიტერატურაზე მასწავლე-

რომ ისევე, როგორც საქართველომ შეიძლება ისწავლოს ბრიტანეთისგან, ასევე ბრიტანეთმაც შეიძლება გაიზიაროს საქართველოს გამოცდილება. გაზიარებისას კი საინტერესო იდეები ჩნდება.

ვეთანხმები ყველას, რომ ენის არცოდნის პრობლემა ბევრ გაუგებრობას იწვევს. თუმცა ტოლერანტობა იწყება იმით, რომ უნდა ვაღიაროთ და მივიღოთ სხვა, იმის მიუხედავად, ჩვენს ენას ფლობს თუ არა, ჩვენთვის მისაღები ღირებულებები აქვს თუ

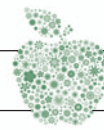
მიერ განხორციელებულ სხვადასხვა ტრენინგზე. როდესაც მასწავლებლების გადამზადებაზე ვმუშაობთ, ყურადღებას ვამახვილებთ იმაზე, რომ მათზე დამოკიდებული, თუ როგორ მოქალაქეებად ჩამოყალიბდებიან მათი აღსაზრდელები. მასწავლებლის მოვალეობაა, შეაყვაროს მოსწავლეს საკუთარი სახელმწიფო, ჩამოუყალიბოს ტოლერანტული დამოკიდებულება

ბელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრი ახლაც მუშაობს.

პატრიკ ბარკერი: ისტორიის კუთხით მრავალი პროექტი ხორციელდება და ჩვენ ყოველთვის მზად ვართ, ყველა კითხვას გავცეთ პასუხი. აქ უკვე აღინიშნა, რომ ტოლერანტობის პრობლემა იმ ქვეყანაშიც არის, საიდანაც მე ვარ წარმოშობით – დიდ ბრიტანეთში. უნდა გვახსოვდეს,

არა. მნიშვნელოვანია, რომ არა მხოლოდ ეთნიკურმა უმცირესობებმა იცოდნენ საქართველოს ისტორია და მისი ტრადიციები, არამედ ქართველებმაც შეისწავლონ ეთნიკური უმცირესობების კულტურა.

პროფესიონალი მასწავლებელი განათლების სიძლიერა

ნიგნიერებისა და ქართულის, როგორც მეორე ენის მასწავლებელთა ვაუჩერული დაფინანსების პროგრამის ფარგლებში, რომელსაც ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და შეფასების ცენტრი და მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი ახორციელებს, მიმდინარე წლის 22-30 სექტემბერს კალიფორნიის უნივერსიტეტის პროფესორმა ალან კროუფორდმა სპეციალური ტრენინგი ჩაატარა. მრავალი წელია, ალან კროუფორდი მულტილინგვური სწავლებისა და მოსწავლეების ნიგნიერების საკითხებზე მუშაობს. ის არაერთი პუბლიკაციის ავტორია. ნიგნიერებისა და მეორე ენის სწავლების პროექტებს ალან კროუფორდი კოორდინაციას უწევდა ბალტიისპირეთში, ცენტრალურ აზიაში, ბალკანეთში, აღმოსავლეთ ევროპასა და ლათინურ ამერიკაში.

ნინო რევიშვილი
პაატა პაპავა

ბატონო ალან, როგორ შეაფასებდით ნიგნიერებისა და ქართულის, როგორც მეორე ენის მასწავლებელთა ვაუჩერული დაფინანსების პროგრამის მნიშვნელობას? როგორია ნიგნიერებისა და მეორე ენის სწავლების დონე საქართველოში, იმ ქვეყნებთან შედარებით, სადაც ამ მიმართულებით გიმუშავიათ?

– ეს ჩემი მესამე ვიზიტია საქართველოში და სიხარულით აღვნიშნავ, რომ ყოველი წინამორბედი ვიზიტის შემდეგ ვამჩნევ: ქართველი მასწავლებლები უფრო და უფრო მოტივირებულები არიან. მათ სურთ, გაეცნონ ახალ მიდგომებსა და სტრატეგიებს, ისწავლონ და გაიგონ, რისი გაკეთება შეიძლება ამ მიმართულებით. საქართველოს განათლების სისტემის ყველაზე დიდი სიძლიერე სწორედ ასეთი მონდომებული მასწავლებლებია. საქართველოში, ისევე როგორც მრავალ სხვა ქვეყანაში, არაერთი ეთნოსის წარმომადგენელი ცხოვრობს. თუმცა, საქართველოსაგან განსხვავებით, ბევრი ქვეყანა სათანადო ყურადღებას არ უთმობს

უმცირესობათა განათლების საკითხებს. იქ სახელმწიფო ენის სწავლების პროგრამები არსებობს, მაგრამ მოსწავლეები ხშირად მშობლიურ ენას არ სწავლობენ. შესაბამისად, მათ დანყებით საფეხურზე უჭირთ სასწავლო გეგმით დასახული მიზნების მიღწევა, რადგან იმ სახელმწიფო ენას არ ფლობენ, რომელზეც სკოლაში სწავლება ხორციელდება. საქართველო, ამ მხრივ, ბევრ ქვეყანაზე წინ არის, რადგან აქ აზერბაიჯანელი და სომეხი მოსწავლეები დანყებითი კლასებიდანვე მშობლიურ ენაზე სწავლობენ წერასა და კითხვას, მშობლიურ ენაზე ეუფლებიან სხვა საგნებს, ამასთანავე, სწავლობენ ქართულს, როგორც მეორე ენას. იმისათვის, რომ მეორე ენის სწავლება სკოლებში უფრო ეფექტური გახდეს, აუცილებელია, მასწავლებლებმა გამოიყენონ არა მხოლოდ ტრადიციული, გრამატიკის სწავლებაზე ორიენტირებული მეთოდი, არამედ ენის სწავლების კომუნიკაციური მიდგომა. კომუნიკაციური მიდგომის მთავარი მიზანი და საშუალება მასწავლებლისა და მოსწავლის აქტიური ინტერაქციაა. 2007-2008 წლებიდან ქართველი მასწავლებლები მეტ

უპირველეს ყოვლისა, მასწავლებლებმა კარგად უნდა იცოდნენ, რა სჭირდებათ მათ მოსწავლეებს, რა სასწავლო მასალისა და სტრატეგიების გამოყენებით შეიძლება ნიგნიერებისა თუ ქართულის, როგორც მეორე ენის სწავლების უფრო ეფექტურად განხორციელება. “

ინტერესს იჩენენ მეორე ენის სწავლების კომუნიკაციური მიდგომის მიმართ და შესაბამის მეთოდებსა და სტრატეგიებს აქტიურად იყენებენ. რაც ყველაზე მნიშვნელოვანია, მასწავლებლები ინოვაციური მეთოდების ინტეგრირებას ახერხებენ ეროვნული სასწავლო გეგმის დანერგვისას.

რაც შეეხება კითხვის სწავლებას, როგორც ჩანს, პედაგოგები ყურადღებას უმთავრესად ასო-ბგერების დეკოდირების სწავლებას უთმობენ. ქართულ ენაში, მოსწავლეების საბედნიეროდ, თითოეულ ბგერას შესაბამისი გრაფიკული გამოსახულება შეესაბამება, რითიც ის, მაგალითად, ინგლისური ენისგან განსხვავდება. მიუხედავად ამისა, ანბანის სწავლების გარდა, აუცილებელია, არსებობდეს ერთიანი ხედვა იმის თაობაზე, თუ როგორ უნდა მოხდეს გააზრებული კითხვის სწავლება. ჩვენი ტრენინგის დროსაც, ტრენერებისა და მასწავლებლების უმრავლესობა განსაკუთრებულ ყურადღებას იჩენდა სწორედ გააზრებული კითხვის ინოვაციური მეთოდებისა და სტრატეგიების სწავლების მიმართ, რაც თავისთავად ძალიან დადებითი მოვლენაა.

რა სახის ცვლილებები უნდა განხორციელდეს სკოლებში, რათა ქართულის, როგორც მეორე ენისა და გააზრებული კითხვის სწავლება უფრო ეფექტური გახდეს?

– ყველაზე მნიშვნელოვანი ცვლილებებისთვის მზადყოფნაა. განათლების სისტემა უნდა მიესაღებოდეს ახალი და უფრო ეფექტური მეთოდების დანერგვას. ეს იმას არ ნიშნავს, რომ მასწავლებლებმა ეროვნული სასწავლო გეგმით გათვალისწინებული მიზნები უგულებელყონ. თუ ქართულის, როგორც მეორე ენის სასწავლო გეგმა მოითხოვს, რომ მოსწავლემ გრამატიკა იცოდეს, ცხადია, მასწავლებელმა მოსწავლეებს ის აუცილებლად უნდა შეასწავლოს. თუმცა ენის ცოდნა მხოლოდ გრამატიკით არ განისაზღვრება. შეიძლება მოსწავლემ გრამატიკის წესები ისწავლოს, მაგრამ ვერ გაიგოს, რას ეუბნება მასწავლებელი და საკუთარი სათქმელი თავისუფლად ვერ გამოხატოს. მარტივი მაგალითი განვიხილოთ: ყველაზე ადვილად მშობლიურ ენას პატარები სწავლობენ. მათ გრამატიკულ კატეგორიებს არაფერს ასწავლის, არც მათი მშობლები არიან ენის სწავლების სპეციალისტები. მიუხედავად ამისა, ბავშვები მშობლიურ ენაზე საუბარს მარტივად იწყებენ, მხოლოდ იმიტომ, რომ უფროსები მათ მუდმივად ესაუბრებიან.

რაც შეეხება წიგნიერების სწავლებას, უპირველეს ყოვლისა, აუცილებელია, მასწავლებლებმა მოსწავლეებს მრავალფეროვანი და საინტერესო საკითხავი მასალა მიანოდონ. ეს უნდა იყოს როგორც მხატვრული ნაწარმოებები (მოთხრობები, ქართული და მსოფლიოს სხვა ქვეყნების ზღაპრები), ასევე ინფორმაციული ტექსტები ბუნებისმეტყველების სახელმძღვანელოებიდან, სადაც ტექსტუალური მასალა უფრო მცირეა, ვიდრე მხატვრულ ლიტერა-

ტურაში, მაგრამ მისი გაგება უფრო ღრმა ანალიზს მოითხოვს. ის ქვეყნები, რომლებიც საერთაშორისო შეფასებებში უმაღლეს შედეგებს იღებენ, სწორედ ამ გზით ასწავლიან კითხვას დაწყებით კლასებში: მათ საკლასო ოთახებში ბავშვებს საშუალება აქვთ, მრავალფეროვანი და საინტერესო ტექსტები წაიკითხონ და ერთად განიხილონ.

აუცილებელია, მასწავლებელმა ისიც გაითვალისწინოს, რომ გააზრებული კითხვის სწავლება ხანგრძლივი პროცესია, რომელსაც სწორად დაგეგმვა და განხორციელება სჭირდება. დაწყებით კლასებში შეძენილი უნარები მხოლოდ ბაზისია, რის საფუძველზეც მოსწავლეს კრიტიკული აზროვნების უნარი უყალიბდება.

რა უნდა გაითვალისწინონ განათლების სპეციალისტებმა და პედაგოგებმა ამ მიმართულებით და რა ტიპის რესურსების მოძიებაა აუცილებელი?

– უპირველეს ყოვლისა, მასწავლებლებმა კარგად უნდა იცოდნენ, რა სჭირდებათ მათ მოსწავლეებს, რა სასწავლო მასალისა და სტრატეგიების გამოყენებით შეიძლება წიგნიერებისა თუ ქართულის, როგორც მეორე ენის სწავლების უფრო ეფექტურად განხორციელება. აუცილებელია, მასწავლებლები მუდმივად ზრუნავდნენ საკუთარ პროფესიულ განვითარებაზე, ეცნობოდნენ ახალ მასალებს, ესწრებოდნენ შესაბამის ტრენინგებს. ამ გზით ისინი შეძლებენ, გაიგონ, რა მეთოდების გამოყენებაა აუცილებელი სასწავლო პროცესში იმისათვის, რომ ქართველმა მოსწავლეებმა სამაგალითო შედეგები აჩვენონ საერთაშორისო PISA, PIRLS და TIMMS შეფასებებში.

კლასი

პრაქტიკული დანართი მასწავლებლისათვის

სკოლის დირექტორის სტანდარტი

თავი I. ზოგადი დებულებანი

მუხლი 1. რეგულირების სფერო და მიზანი

საჯარო სკოლის დირექტორის სტანდარტი (შემდგომში – სტანდარტი) განსაზღვრავს საჯარო სკოლის დირექტორის ცოდნასა და უნარებს, პროფესიულ ღირებულებებსა და ვალდებულებებს. წინამდებარე დოკუმენტი აერთიანებს საჯარო სკოლის დირექტორის სტანდარტებს, რომლებიც განსაზღვრავენ წარმატებული საჯარო სკოლის დირექტორის საქმიანობას.

მუხლი 2. სტანდარტის სტრუქტურა:

სტანდარტი აქვს შემდეგი სტრუქტურა:

- ა) საჯარო სკოლის განვითარება;
- ბ) სასწავლო პროცესის მართვა;
- გ) პროფესიულ განვითარებაზე ზრუნვა;
- დ) ანგარიშვალდებულების სისტემა;
- ე) მშობლებთან და საზოგადოებასთან ურთიერთობა.

თავი II. საჯარო სკოლის განვითარება და სასწავლო პროცესის მართვა

მუხლი 3. საჯარო სკოლის განვითარება

1. საჯარო სკოლის დირექტორი არის ძლიერი და მოტივირებული ლიდერი, რომელიც ხელს უწყობს

საჯარო სკოლის უწყვეტ განვითარებას მოსწავლეთა მიღწევების ამაღლების მიზნით

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული სტანდარტის შესრულება განისაზღვრება შემდეგი ინდიკატორებით:

- ა) საჯარო სკოლაში შესწავლილია საჯარო სკოლის საჭიროებები, ჩამოყალიბებულია საჯარო სკოლის მისია და ხედვა;
- ბ) პედაგოგიურ საბჭოსთან, მოსწავლეთა თვითმმართველობასა და სხვა დაინტერესებულ მხარეებთან თანამშრომლობით შემუშავებულია და საჯარო სკოლის სამეურვეო საბჭოსთან შეთანხმებულია საჯარო სკოლის განვითარების სტრატეგიული გეგმა დროში მიღწევადი ამოცანებით;
- გ) დაინტერესებულ მხარეებთან თანამშრომლობით სტრატეგიული გეგმის საფუძველზე შემუშავებულია საჯარო სკოლის განვითარების სამოქმედო გეგმა;
- დ) საჯარო სკოლის განვითარების სტრატეგიული და სამოქმედო გეგმის წარმატებით განხორციელებისა და საქმიანობის გაუმჯობესების მიზნით უზრუნველყოფილია სტრატეგიული და სამოქმედო გეგმის მონიტორინგისა და შეფასების სისტემა.

3. საჯარო სკოლის დირექტორი არის ეფექტური მენეჯერი, რომელიც უზრუნველყოფს საჯარო სკოლის ფინანსური, მატერიალური და ადამიანური რესურსების მობილიზებასა და ეფექტიანად განკარგვას დასახული საგანმანათლებლო მიზნების მისაღწევად.

4. ამ მუხლის მე-3 პუნქტით გათვალისწინებული სტანდარტის შესრულება განისაზღვრება შემდეგი ინდიკატორებით:
 - ა) მოქმედი კანონმდებლობის თანახმად შექმნილია სტრატეგიული და სამოქმედო გეგმის შესაბამისი წლიური ბიუჯეტი;
 - ბ) საჯარო სკოლის ფინანსები იმართება ეფექტიანად, კანონმდებლობით დადგენილი წესით;
 - გ) მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად საჯარო სკოლის განვითარების მიზნით მოძიებულია დამატებითი ფინანსური და მატერიალური რესურსები;
 - დ) შესაბამისი კვალიფიკაციისა და კომპეტენციების მიხედვით შერჩეულია ადამიანური რესურსები, ფუნქციები და პასუხისმგებლობები რაციონალურად და სამართლიანად არის გადანაწილებული.
- ე) საჯარო სკოლაში გამოიყენება სწავლების თანამედროვე სტრატეგიები, მეთოდები და რესურსები;
- ვ) საჯარო სკოლის დირექციასა და მასწავლებლებს გაზიარებული აქვთ მოსწავლეთა მიღწევების გაუმჯობესებასთან დაკავშირებული ხედვა და პასუხისმგებლობა.
3. საჯარო სკოლის დირექტორი უზრუნველყოფს უსაფრთხო და წამახალისებელი სასწავლო გარემოს შექმნას.
4. ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული სტანდარტის შესრულება განისაზღვრება შემდეგი ინდიკატორების დაკმაყოფილებით:
 - ა) საჯარო სკოლაში დაცულია უსაფრთხოებისა და სანიტარულ-ჰიგიენური ნორმები;
 - ბ) საჯარო სკოლაში არსებობს ეფექტური, მზრუნველი და მოსწავლეებისათვის მასტიმულირებელი სასწავლო გარემო;
 - გ) მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად შემუშავებულია საჯარო სკოლის შინაგანაწესი.

მუხლი 4. სასწავლო პროცესის მართვა

1. საჯარო სკოლის დირექტორი ზრუნავს მოსწავლეთა მიღწევების გაუმჯობესებაზე და ხელს უწყობს თითოეული მოსწავლის შესაძლებლობების სრულფასოვან რეალიზებას.
2. ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული სტანდარტის შესრულება განისაზღვრება შემდეგი ინდიკატორებით:
 - ა) ზოგადი განათლების ეროვნული მიზნებისა და ეროვნული სასწავლო გეგმით განსაზღვრული შედეგების მისაღწევად შემუშავებულია მოსწავლეების საჭიროებებზე ორიენტირებული სასკოლო სასწავლო გეგმა;
 - ბ) სასკოლო სასწავლო გეგმაში გათვალისწინებულია საზოგადოებაში მიმდინარე ცვლილებები და მათი შესაძლო გავლენა მოსწავლეთა მიღწევებზე;
 - გ) საჯარო სკოლაში დასახულია თითოეული მოსწავლის მაღალი კადემიური მოსწრების მოლოდინი და გამოიყენება მოსწავლეთა მიღწევების გაუმჯობესების სტრატეგიები;
 - დ) საჯარო სკოლაში უზრუნველყოფილია სასწავლო პროცესისა და მოსწავლეთა მიღწევების მუდმივი შეფასება მათი გაუმჯობესების მიზნით;

თავი III. პროფესიულ განვითარებაზე ზრუნვა

მუხლი 5. მასწავლებელთა პროფესიულ განვითარებაზე ზრუნვა

1. საჯარო სკოლის დირექტორი ხელს უწყობს მასწავლებელთა პროფესიულ განვითარებას, ქმნის ხელსაყრელ, კონსტრუქციულ და წამახალისებელ გარემოს.
2. ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული სტანდარტის შესრულება განისაზღვრება შემდეგი ინდიკატორებით:
 - ა) საჯარო სკოლაში შემუშავებულია მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების სასკოლო პროგრამა, რომელიც შეესაბამება მასწავლებლის პროფესიულ სტანდარტს, მასწავლებლის პროფესიული განვითარების სქემას და პასუხობს საჯარო სკოლის საჭიროებებს;

- ბ) საჯარო სკოლაში დანერგილია მასწავლებელთა პროფესიულ განვითარებაზე ორიენტირებული შიდა სასკოლო შეფასების სისტემა;
- გ) საჯარო სკოლაში მოქმედებს მენტორ-მადიებლობის პროგრამა; მასწავლებლებს შორის გამოცდილების, ცოდნისა და უნარების ურთიერთგაზიარება.

მუხლი 6. საჯარო სკოლის დირექტორის პროფესიულ განვითარებაზე ზრუნვა

1. საჯარო სკოლის დირექტორი ზრუნავს საკუთარ პროფესიულ განვითარებაზე.
2. ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული სტანდარტის შესრულება განისაზღვრება შემდეგი ინდიკატორებით:
 - ა) საჯარო სკოლის დირექტორს შემუშავებული აქვს თვითშეფასების ფორმა;
 - ბ) საჯარო სკოლის დირექტორს შემუშავებული აქვს პროფესიული განვითარების ინდივიდუალური გეგმა.

თავი IV. ანგარიშვალდებულება

მუხლი 7. ანგარიშვალდებულების წარმოება

1. საჯარო სკოლის დირექტორი უზრუნველყოფს საჯარო სკოლაში კანონის შესაბამისი, გამჭვირვალობისა და საჯაროობის პრინციპებზე დაფუძნებული ანგარიშვალდებულების სისტემის არსებობას.
2. ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული სტანდარტის შესრულება განისაზღვრება შემდეგი ინდიკატორებით:
 - ა) საჯარო სკოლის დირექტორი კანონმდებლობით დადგენილი წესით ახორციელებს ანგარიშვალდებულებას მაკონტროლებელ ორგანოებთან;

- ბ) საჯარო სკოლის დირექტორი კანონმდებლობით დადგენილი წესით ახორციელებს ანგარიშვალდებულებას საჯარო სკოლის უმაღლეს არჩევით ორგანოსთან;
- გ) საჯარო სკოლის დირექტორი უზრუნველყოფს საჯარო სკოლის ანგარიშვალდებულების სისტემის გამჭვირვალობას, საჯაროობასა და ადვილად ხელმისაწვდომობას;
- დ) საჯარო სკოლის დირექტორი უზრუნველყოფს საჯარო სკოლის ანგარიშვალდებულების წარმოებას ხარისხიანად, წინასწარ დადგენილ ვადებში.

თავი V. მშობლებსა და საზოგადოებასთან ურთიერთობა

მუხლი 8. მშობლებსა და საზოგადოებასთან ურთიერთობის უზრუნველყოფა

1. საჯარო სკოლის დირექტორი უზრუნველყოფს მშობლებისა და საზოგადოების სხვა წარმომადგენლების ჩართულობას სასკოლო ცხოვრებაში.
2. ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული სტანდარტის შესრულება განისაზღვრება შემდეგი ინდიკატორებით:
 - ა) მშობლები და საზოგადოების სხვა წარმომადგენლები ეფექტურად და კონსტრუქციულად არიან ჩართულები სასკოლო ცხოვრებაში;
 - ბ) საზოგადოების მრავალფეროვანი რესურსი ეფექტიანად გამოიყენება სასწავლო პროცესის გაუმჯობესებისთვის.
 - გ) საჯარო სკოლა თანამშრომლობს სხვადასხვა ორგანიზაციასთან საჯარო სკოლის ინტერესების სასარგებლოდ;
 - დ) საჯარო სკოლა თანამშრომლობს სხვადასხვა სკოლასთან გამოცდილებისა და მიღწევების გაზიარების მიზნით.

თავი VI. საჯარო სკოლის დირექტორის საქმიანობის შესრულებისათვის საჭირო თეორიული ცოდნა და პრაქტიკული უნარები

მუხლი 9. საჯარო სკოლის დირექტორის საქმიანობის შესრულებისათვის საჭირო თეორიული ცოდნა

საჯარო სკოლის დირექტორის საქმიანობის შესრულებისათვის საჭირო თეორიული ცოდნა მოიცავს:

- ა) საჯარო სკოლის დირექტორის საქმიანობასთან დაკავშირებულ საკანონმდებლო ბაზას;
- ბ) სკოლებს შორის კონკურენტული გარემოს შექმნასა და მათ წახალისებას (სკოლების ბრენდირება);
- გ) ინკლუზიური განათლების ძირითად პრინციპებს;
- დ) ლიდერობის თანამედროვე თეორიებს;
- ე) ორგანიზაციული ქცევის თეორიულ საფუძვლებს;
- ვ) სტრატეგიული გეგმის შემუშავების, განხორციელების და შეფასების პრინციპებსა და მეთოდებს, მათ გავლენას სწავლების ხარისხსა და მოსწავლეთა მიღწევებზე;
- ზ) განათლების ძირითად თეორიებს;
- თ) კვლევის მეთოდებს განათლებაში;
- ი) ადამიანური, ფინანსური და მატერიალური რესურსების მართვის პრინციპებს;
- კ) ეფექტური კომუნიკაციის მეთოდებს.

მუხლი 10. საჯარო სკოლის დირექტორის საქმიანობის შესრულებისათვის საჭირო პრაქტიკული უნარები

საჯარო სკოლის დირექტორის საქმიანობის შესრულებისათვის საჭირო პრაქტიკული უნარები მოიცავს:

- ა) საჯარო სკოლის მისიისა და ხედვის ჩამოყალიბების სამუშაო პროცესის ხელმძღვანელობას;
- ბ) საჯარო სკოლის განვითარების სტრატეგიული და სამოქმედო გეგმის შემუშავებისა და განხორციელების პროცესის ხელმძღვანელობას;

- გ) მოსწავლეთა საჭიროებებზე მორგებული სასკოლო სასწავლო გეგმის შემუშავების, განხორციელებისა და შეფასების ხელმძღვანელობას;
- დ) თანამედროვე გლობალური, სოციალური, პოლიტიკური, ეკონომიკური, კულტურული და ტექნოლოგიური ცვლილებების ანალიზსა და მათ დაკავშირებას საჯარო სკოლის სასწავლო გეგმასთან;
- ე) კვლევის ჩატარების ორგანიზებას, მონაცემთა შეგროვებასა და მათი შედეგების ანალიზს;
- ვ) უსაფრთხო და ნამახალისებელი სასწავლო და სამუშაო გარემოს ხელშეწყობას;
- ზ) მასწავლებელთა შრომის აღიარებასა და დაფასებას მათი მოტივაციის ამაღლებისა და სასწავლო პროცესის ხარისხიანად წარმართვისათვის;
- თ) საჯარო სკოლის ბიუჯეტის მართვას;
- ი) ადამიანური რესურსების მართვასა და განვითარებას; საჯარო სკოლაში დასაქმებულ პირთა უფლებების დელეგირებას და პასუხისმგებლობათა გადანაწილებას;
- კ) საჯარო სკოლის მატერიალური რესურსების (მათ შორის საჯარო სკოლის ბიბლიოთეკის, ლაბორატორიის და სხვ.) მოვლა-პატრონობის, შენახვის უზრუნველყოფას, განახლებაზე ზრუნვას;
- ლ) დაინტერესებულ მხარეებთან ეფექტური კომუნიკაციის წარმოებასა და მათ მიერ შემოთავაზებული კონსტრუქციული მოსაზრებების გათვალისწინებას;
- მ) მშობელთა ინტერესებისა და საჭიროებების შესწავლასა და გათვალისწინებას სასწავლო პროცესში;
- ნ) ეფექტური და გამჭვირვალე ანგარიშვალდებულების სისტემის დანერგვას საჯარო სკოლაში;
- ო) საზოგადოებაში არსებული რესურსების შესწავლას, მოძიებასა და გამოყენებას საჯარო სკოლის სასარგებლოდ;
- პ) ადგილობრივ, რეგიონულ, ეროვნულ და საერთაშორისო დონეზე საჯარო სკოლისათვის საჭირო რესურსების მოძიებას;
- ჟ) საჯარო სკოლის დირექტორის საქმიანობასთან დაკავშირებულ საკანონმდებლო ბაზის გამოყენებას საჯარო სკოლის მართვის პროცესში;
- რ) ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენებას საჯარო სკოლის მართვის პროცესში.